26ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7065 4 ԱՊՐԻԼ 1909 ՇԱԲԱԹ 26 ՐԷՊ ԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1327 17 Avril 1909 26me année N. 70..

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղ.օ.
» » վեցամսեայ	45 »
Գաւառներու համար տարեկան	108 »
» » վեցամսեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25 Ֆր.
» » վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

ԱՐԵՒԵԼՔ

10 ՓԱՐԱ ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ 10 PARAS

آرەولق
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

ՀԻՆ ԸՄԲՌՆՈՒՄԸ

Մեր արտաքին գործերու նախարարը, իր վերջին պաշտօնի գլուխը համնելէ առաջ, դիւանագիտական այցելութիւններ ըրաւ՝ ջանալով Պերլինի դաշնագրին մէջ ջնջել այն յօդուածները որոնք մեր դիւանագէտներու մտքին խուճապներ եղած կ'երեւին: Հին ըմբռնում:

Տեղական մամուլին մէջ այն գրիչները որոնք առանց երբեք խորը մերձուելու, թեթեւ փչումով մը հետամուտ են թոյլ և տկար զգացումները շոյել, փաղաքշել խուժանին մէջ, մեծ արժանիք մը և հայրենասիրական խորին դիւանագիտութիւն մը փափագեցան տեսնել այդ սկսուած այցելութեանց մէջ: Ու տակաւին արդիւնք մը ձեռք չբերուած, օրը օրին, մամուլի այդ մասը իր ընթերցողներուն տուաւ, իր ըղձացած ձեւովը համեմուած, թարմ լուրեր դիւանագիտական նոր յաջողութեանց: Հին ըմբռնում:

Մեր դիւանագէտը Պոլիս մտաւ: Ծափեր, փառաւոր գովեստներ զինքը ընդգրկեցին օդին մէջէն, ու հետեւեալ օրն ալ գրուեցաւ թէ աւստրիական դիւանագիտութիւնը խօսք տուած էր մեր քաղաքական այցելուին՝ Պերլինեան դաշնագրին մէջ ջնջել 23րդ և 61րդ յօդուածները, սա պայմանաւ որ հաճութիւն ունենային եւրոպական վարչութեանց մէջ գտնուող դիւանագիտական խոշոր գլուխները: Ու ասիկա ծափահարուեցաւ իբրեւ մեծ յաջողութիւն, դափնի մը մեր արտաքին գործերու նոր նախարարներուն: Հին ըմբռնում:

Խաբել ու խաբուիլ.— Ահաւասիկ երկու ծայրերը որոնց մէջ տատանուած մեր դիւանագիտութիւնը և կամ, իր հայլուավը, խաղացած միշտ: Մեր քաղաքական պաշտօնեան աւելի օգտակար ծառայութիւն մը մատուցած չէր ըլլար եթէ, փոխանակ այդ կարգի սին փառասիրական տենչերու, քննական պտոյտներ ընէր եւրոպական քաղաքներու մէջ, ուսումնասիրէր արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը, ու, այդպէս, մաքուր ըմբռնումը, աչքերով տեսածը բերէր մեզի, և խորին համոզումով մը զարնէր թեթեւ գլուխներու որոնք տակաւին կ'օրօրուին «խաբել ու խաբուիլ»ներով, և որոնք, երկրին քանդումը աչքի առջեւ ունենալէ ետքը, այսօր ալ չե՛ն սոսկար այդ կործանարար դրութիւններէն.— խաբել ու խաբուիլ:

Ու ամէնէն ցաւալին սա տեսնուեցաւ որ մեր նոր դիւանագիտական պաշտօնեան —թէեւ ազգամոլութենէ ծափահարուածը, թմբկահարուածը— ինքն ալ ըմբռնած չէր թէ դաշնագրի մը մէջ զետեղուած յօդուածները չէին կրնար խախտուիլ այնպիսի դիմումներով որոնք խե՜ղճ անհատական ձեռնարկներ են, քմահաճօրէն սկսուած: Հին ըմբռնում:

Այս ամէնը ակներեւ տեսնուած ատեն, անձնախաբէութեան հեշտանքի ազդեցութեան ներքեւ, ջանքեր թափուեցան, գուցէ կուսակցական հնարքներ ալ գործ դրուեցան վարձատրելու մեր դիւանագիտական այդ պաշտօնեան, ու, այդպէս, ընտրուեցաւ անդամ մեր Պարլամենդին: Ներելի է ենթադրել որ Րիֆաթ փաշա լաւագոյն անհատ մը ըլլայ, բայց ինքը իր համոզումներովը յայտնապէս ապացոյցներ տուաւ որ հին ըմբռնումներու հաւատարիմ, հին դիւանագիտական ուղղութեան տրամադիր, հին գործիչ մըն է, ալաթուրքա դիւանագէտ մը:

Ինչ պիտի ըսէ հիմա Րիֆաթ փաշա, իր յաղթական դափնիներուն վրայ դեռ գիշեր մը քուն չեղած անձնախնամ դիւանագիտութեամբը, աւստրիական հողերէն Թայմզի հեռագրուեցան այնպիսի խօսքեր որոնք Պերլինեան Դաշնագրին 23րդ և 61րդ յօդուածներուն գոյութիւնը զօրեղապէս կը շեշտեն:

Ատկէ մեր դասը սա է որ մեր դիւանագէտը չէր ըմբռնած թէ ինչ են դաշնագրութիւնները, թէ ինչպէս կը ջնջուին անոնց մէջ գրուած յօդուածները, և թէ ինչո՞ւ ստեղծուած էին ատոնք: Սահմանադրական շրջանի մէջ, Եւրոպայի դիւանագիտութիւնն է քաղաքակրթութիւնը աչքի առջեւ ունեցած ատեն, պաշտօնեայ մը այսքան անձնախաբ ըլլայ: Հին ըմբռնում:

Որքան աւելի պատուաբեր պիտի ըլլար եթէ Րիֆաթ փաշա, իր դարձին, անպատրուակ հասկցնէր թէ դաշնագրական յօդուածները ջնջելու համար, նախապէս ջնջել պէտք է անոնց գոյութիւնը յառաջ բերող ներքին պատճառները, և ալ այնուհետեւ ատոնք ինքնին սրբուած կ'ըլլան: Այդ քաջութիւնը չունեցաւ ինքը. ջանաց խաբել ու խաբուիլ, մինչեւ որ իր ետեւէն հասան քաղաքական ուրիշ հեռագիրներ, ուրիշ լուրեր: Հին ըմբռնում:

Այս ինքնախաբէական հնարքները կամ բաղձանքները նոր չեն: Ամիսներ առաջ, տեղական Մամուլին մէջ, ջանքեր եղան մեր գաւառական թղթակցութիւնները հերքել իբրեւ թէ չինովի ըլլային անոնք՝ նպատակ ունենալով անուցանելու 61րդ յօդուածը: Ծիծաղելի էր ատ, ու այնքան որ չըմբռնուեցաւ թէ մենք անկեղծ թարգմաններ կը հանդիսացնենք ներքին ցաւերու, ներքին տարրական պահանջներու: Վրայ հասան, չա՜տ չատերու հետ, Մուշի ու Կեսարիոյ դէպքերը: Մեր դիւանագիտութիւնը վերջինին մէջ դուրս ելաւ բոլորովին ալաթուրքա. առաջինին մէջ տակաւին կը տատանի, կը խաղայ, կը վարանի: Հին ըմբռնում:

Ամօթ է մեզի եթէ տակաւին խելամուտ չըլլանք որ մեր քննութեանց ու մեր թղթակցութեանց հետ՝ քննութիւններ ու թղթակցութիւններ կան որոնք գուցէ մերիններէն առաջ ճամբայ կ'ելլեն ու կը չէզոքացնեն մեր եզրակացութիւնները: Ամօթ է երբ տակաւին չհասկնանք որ արծիւի աչքեր կան որ զննութենէ կ'անցընեն ամէն ինչ որ տեղի կ'ունենայ մեր երկրին, մեր թերթերուն, մեր անձերուն ու մեր անցքերուն մէջ:

Մենք կը փափաքինք որ ճշմարտութեանը սիրով՝ ճշմարտութեան առջեւ կանգ առնենք: Մենք կը փափաքինք այնպէս որ 23րդ և 61րդ Պերլինեան Դաշնագրին յօդուածները ո՛չ թէ մեքենական ջանքերով սրբուած կեղծուէին, այլ կառավարութեան բարեխէք կամքովը սրբուէին լացերը, կոծերը, երկիրը սկսէր օրինաւորապէս կեանք առնել ու տեղական ազգաբնակութիւնը, միեւնոյն դրօշակին տակ, եղբայրակցած խաղապէս, ամէնքը ձեռք ձեռքի, աշխատէին իրենց հանրական բարօրութեանը:

Ու երբ ճանչցուած են մարդկային տարրական պարտականութիւնները, երբ իրաւունքները կը դադրին բռնաբարուելէ, ա՛լ պէտք չենք ունենար ծափահարելու արուեստական հնարքներ և ո՛չ ալ կեղծ դափնիներով պսակել այդպիսի դիւանագիտութիւններ որոնք հին ըմբռնումներ են, գոյութենէ դադրած, արիւնոտուած, ինքնին դատապարտուած:

ՀՐԱՆԴ

ՏԵՍՆՈՒԱԾ ԲԱՆԵՐ

ՍԵԲԱՍՏԻԱՅԷՆ ՄԱԼԱԹԻԱ

Դ.

Ո՜րն այս զառիվերը այսօր, որ չի՛ համնիր: Բարձրացիր, հա՛ բարձրացիր. չի՛ լմննար, կարծես վերջ չունի, կարծես Յակոբ Նահապետի երազին՝ սանդուխն է անծայրածիր: Զուգաւոր Եօզուզու: Օֆ, երեք ժամ է որ կ'ելլենք և երեք ժամ ալ պիտի ելլենք տակաւին: Եւ ինչ ճամբայ, ո՛վ Աստուածդ Տաճկաստանի: Ձիւն՝ կէս կանգունէ աւելի բարձրութեամբ, բայց արդէն հալելու վրայ, կակուղցած և նոյնիսկ քիչ մը ջրոտ, ինչ որ աւելի արկածաւոր կը դարձնէ մեր գնացքը. տասն անգամ մեր խեղճ ձիերուն ոտքերը կը մխուին վար ու իրենց հետ մենք ալ տասն անգամ կը գլտորինք գետին: Ճի՛շդ օսմանեան բռնապետութիւնն է, իր վերջին, հալելու փչրուելու, անհետանալու օրերուն աւելի քան երբեք աղետաւոր ու վտանգալի:

Այսօր, այս ճանապարհին վրայ, ինքնամփոփուիլ, ինք իր մէջ մեկուսանալ ու խոկալ ալ կարելի չէ: Արթուն, զգոյշ, շարունակ ուշադիր պէտք է մնալ երբ մանաւանդ մտադիր չես անձնասպան ըլլալ: Մերթ ընդ մերթ կը դառնանք այնպիսի անկիւններէ ուր ճամբան հազիւ 70-80 սանդիմէդր լայնք ունի և աջէն հսկայ սար մը կը բարձրանայ ու ձախէն անյատակ վիհ մը կայ փորուած: Այդ տեղ կատակ չըլլար:

Իսկ մեր ջորեպանը, Կիւզէլ, այսօր, ինծի համար անծանօթ պատճառներով, քիչ մը զուարթ է: Կիւզէլ, մօտ 24 տարեկան առոյգ ու գեղեցիկ քուրդ տղամարդ մը, սովորաբար մռայլ դէմք ունէր. ամէն անգամ իր երեսը նայելուս կը զգայի այնտեղ իր թափառական ու հալածուած ցեղին ժառանգական վիշտին դրոշմը:

Սովորաբար ան հանդարտ էր չափազանց ու պաղարիւն, և անկարող ընդվզելու կեանքի Իրականութեան դէմ. իր բովանդակ հոգեբանութիւնը կը սահմանափակէր անխռով համակերպութեան մը մէջ: Պատառ մը չոր հաց իրեն, քիչ մը յարդ՝ ձիերուն և գիշերը ախոռին մէկ անկիւնն ալ կտոր մը տեղ՝ հանգչելու համար, կը կազմէին իր ամբողջ պէտքը, իր confortը: Ու ասանկ աս տրամադրութեամբ, աս դատողականութեամբ, բաց կուրծքը քամիին ճակատած Կիւզէլը կը քալէր մեր քովէն, շարունակ, ժամերով, օրերով լուռ, անխօսուկ:

Բայց այսօր զուարթ է Կիւզէլը, այսօր ան նոյն իսկ ձեւեր մը կ'ընէ մեզի հետ խօսակցութիւն սկսելու ցանկութիւնը արտայայտող:

—Կիւզէ՛լ, կը ձայնէ յանկարծ մեր ընկերներէն մէկը, ո՞ր տեղացի ես դուն:

—Երզնկայէ՛ն, Երզնկայի քուրդ գիւղերէն,— կը պատասխանէ Կիւզէլ, գոհունակ շարժումով մը գլուխը բարձրացնելով:

—Ըսել է դուն քուրդ ես. չեմ կարծեր, դուն քուրդի դիմագիծ չունիս, դուն քուրդի չես նմանիր, աւելի թուրքի երեւոյթ է քուկդ,— կը կատակէ մեր ընկերը:

Բայց Կիւզէլ զայրացած է: Աղուոր, խորունկ աչքերուն բիբերը կը յառէ մեր ընկերոջ երեսին և,

—Ո՛չ էֆէնտի, ո՛չ,— կը բացագանչէ շեշտով մը որուն մէջ յուզմունքի թրթիռ մը կայ,— ես թուրք չեմ:

Ծօ՜, կը մտածեմ, մարդուն ազգային զգացումն է որ վիրաւորուեր է: Եւ ան կը շարունակէ.

—Մենք քուրդ ենք և Ալէվի (*), մենք ազգով ալ կրօնքով ալ հեռու ենք, տարբեր ենք Թուրքերէն. մենք անոնց հետ ոչ մէկ կապ չունինք.

Մեր զարմանքը հետզհետէ կ'աւելնայ: «Պռավօ՛, պռավօ՛, Կիւզէլ»— կը խորհիմ ես: Բերանը լեզու կայ եղեր ու սրտին մէջ ցեղային սարսուռ:

— Գիտե՞ք,— կը շարունակէ ան,— մենք Ալէվի Քուրդերս, և աւանդութիւններով և զգացումներով շատ աւելի մօտիկ կ'ըլլանք ձեզի՝ Հայերուդ, քան թէ Թուրքերուն: Մենք մեծ վստահութիւն ունինք Հայերուն վրայ: Անոնք իրենց տանը պէս կրնան մտնել մեր վրաններէն ներս, տեսնուիլ մեր կիներուն ու քոյրերուն հետ, ազատ, համարձակ, իրենց ընտանիքի անդամներուն պէս: Բայց Թուրքերը, ո՛չ, Աստուա՛ծ չընէ. տուներնուս սեմէ՛ն ներս չեն կրնար դնել իրենց ոտքը և մեր կանանց մէկ մազը անգամ չենք ցուցներ անոնց...: Մենք միշտ բարեկամ եղած ենք Հայերուն, մեր ծերերը միշտ կը պատմեն կը խրատեն մեզի թէ միայն Հայերուն բարեկամութեանը պէտք է վստահիլ...

Կիւզէլ այսօր սօցիօլոգ կտրեր է: Նոր գիտակցութեան եկող ազգասէրի եռանդուն վլվլուկ մը առեր է խեղճին սիրտը և անոր երիտասարդ ու տաք հոգին, այս րոպէին զգեր է յարմար առիթ փղձկելու, պոռթկալու՝ ամբողջ դառնութիւնը իր Ցեղին Տանջանքին:

Այնուամենայնիւ մեր ճամբորդութիւնը կը շարունակուի: Անվերջանալի զառիվերը կը շարունակենք բարձրանալ, իյնալով ելլելով:

—Դուն քուրդերէն գիտե՞ս, Կիւզէ՛լ, կը հարցնեմ:

—Չէ՛, մենք, մեր կողմի բոլո՛ր քուրդերն ալ, Թուրքերէն կը խօսինք: Հապա՛, մեր լեզուն աղուո՛ր է, բայց Թուրքերը մոռցնել տուած են զայն մեզի որպէս զի Թուրք ըլլանք:

Եւ «չենք ըլլար» մը որ, ամբողջ հաստատամտութիւն է կարծես, հաւաքական անդառնալի որոշման մը հաղորդագրութեան նման:

Կը ջանամ այնուհետ քանի մը բառով հասկցնել Ջորեպանիս որ իր յայտնութիւններուն մէջ որքան արդար նոյնքան ալ չափազանցուած կէտեր կան. թէ ոչ մէկ ազգ հետեւաբար նաեւ Թուրք ազգն ալ կարելի չէ ըստ էութեան «գէշ»-«չարագործ»-«անազնիւ» անուանել, որովհետեւ Թուրքերուն մէջ ալ «լաւեր»-«բարիներ» և «ազնիւներ» կը գտնուին, թէ իսկական ատելին հին Թրքական կառավարութիւնն էր միայն,— բայց Կիւզէլը այսքանը ըմբռնելու ընդունակութիւն չունի դժբաղդաբար, «Թուրք կառավարութիւնը» և «Թուրք ժողովուրդը» իրարմէ զանազանելու կարողութիւնը կը պակսի իրեն և ան ի պատասխան իմ բոլոր բացատրութիւններուս չհասկցողի ու թերահաւատի շարժումով մը կը թօթուէ ուսերը:

Տակաւին կը բարձրանանք անհանդուրժելի զառիվերը ու քանի առաջ կ'երթանք այնքան կը սաստկանայ հովը չոր ու պաղ, որ դէմի ձիւնապատ սարերուն վրայէն կը սուրայ դէպի ձորը խելագար վազքով:

Ճամբուն եզերքը ինկած պատառ պատառ ձիու դիակի մը չուրջը 8-10 սեւ հսկայ ագռաւներ խրախճանք են սարքեր: Գուցէ, կը մտածեմ, սա ագռաւները դարձեալ, տարիներ առաջ, հայ մարմիններու վրայ ալ խնջոյք կազմակերպած են. ինչ է կեանքը: Կը սկսիմ մտածել: Սեւ գաղափարներ, կարմիր պատկերներ և հիւանդ խորհուրդներ, իրարու խառնէ, անկապ, գուցէ և անիմաստ կը կուտակուին, խառնիխուռն, ուղեղիս մէջ: Կը մտածեմ Կիւզէլի խորհրդածութիւններուն: Կը խորհիմ բոլոր այն հայ գիւղերուն զորս տեսայ վերջերս: Իրա՛ւ կործանում, աւերա՛կ՝ բարոյական և նիւթական:

Եւ խօսակցութեան այդ դադարի րոպէին, խոր լռութեան ու խոկմունքի պահուն մեր ընկերներէն մէկը կը սկսի մեղ ու անուշ երգել յանկարծ Ակնայ պաշտելի ողբերգը.—

Ակն աւերակ է դարձեր սոխակները չեն խօսիր,
Եարս ղուրպէթն է ձեռքս անոր չի հասնիր:
Շուտ եկուր շուտ իմ եարս, մի՛ մնար թափառական,
Կ'անցնի այս թարմութիւնս, յետոյ կը զղջաս...
Առաւօտուն արթնցայ որ արեգակը կը փայլի
Եարս իր ձիուն խուրջինը կը կապէ...
Նայեցայ դէմքին. նա թախծոտ էր ու կուլար:

Եւ այդ հեզիկ ու տրտում մեղեդիին հետ կը սկսի նաեւ իրիկնամուտը: Նախիրները կը սկսին իրենց վայրէջքը բլուրներու բարձունքէն և մեզի հետ ճանապարհ կ'իյնան դէպի գիւղը որ մօտ է այլեւս: Կով մը ու եզ մը, երկուքն ալ երիտասարդ ու երկուքն ալ գեղեցիկ, խումբէն քիչ մը ետ մնացած, զիրար կը հոտոտեն:

Շուտով արդէն մութ պիտի ըլլայ ամէն կողմ:

ԲԱՐՍԵՂ ՇԱՀՊԱԶ

"ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ„ԻՆ ԴԷՄ

ՄԱԼԱԹԻԱ, 20 Մարտ

Երէկ Պոլսոյ փոսթին համնելէն կէս ժամ ետքը զարմանալի իրարանցում մը սկսաւ քաղաքին մէջ: Բոլորը կը խօսէին Բիւզանդիոնին և անոր տէր Բիւզանդ Քէչեանի մասին: Շարժումը հետզհետէ տարածուեցաւ և երեկոյեան դէմ կարգ մը երիտասարդներ դիմեցին «Բիւզանդիոն»ի բաժանորդներուն, թուով 5 հոգի, ու պահանջեցին որ անմիջապէս հեռագրեն Քէչեանին որ այլ ես չեն ուզեր ստանալ իր թերթը: Մարդիկը համակերպեցան և իսկապէս հեռագրուեցաւ «Բիւզանդիոն»ի տիրոջ որ դադրեցնէ թերթին առաքումը ու իրենց ունեցած պահանջներն ալ յանձնէ «Արեւելք»ի խմբագրութեան:

Քիչ ետքը աւելի հոյակապ տեսարան մը սարքուեցաւ: «Բիւզանդիոն»ի դէմ պօյքօթը յայտարարող երիտասարդները ուրիշ անձնաւորութիւններու հետ միասին հաւաքուեցան ազգ. վարժարանին պարտէզին մէջ և «Բիւզանդիոն»ի նոր եկած բոլոր օրինակները վրայէ վրայ դիզելով երկնցուցին, երգելով յեղափոխական երգեր և «վառեցէ՛ք մանիչը» պօռալով:

Իսկոյն որոշուեցաւ նաեւ հեռագրելու այս մասին «Արեւելք»ի և «Մանզումէ»ի խմբագրութիւններուն և առաջարկել մանաւանդ որ Քէչեանի և ընտանեացը կողմէ քանի մը ամիս առաջ սովելոց տրուած 30 ոսկի նուէրը վերադարձուի իրեն. ներկաները ընդունեցին վճարել առ այդ իրենց ինկած բաժինը, երեք ոսկի, զոր պատրաստ են ուղարկել երբ «Արեւելք»ի խմբագրութիւնը որոշէ գործնականացնել այդ գաղափարը:

Ի՜նչ լաւ կ'ըլլար որ բոլոր գաւառներու մէջ սկսուէր լուրջ պօյքօթ մը այդ զզուելի թերթին դէմ, որուն չհատակութիւնները անցած են անբարոյութեան ամէն սահման:

Մեր հասարակական կեանքին մէջ Բիւզանդ Քէչեանը ներկայացաւ իբրեւ եսամոլ «գործի մարդ»ը որ արհամարհեց շարունակ ինչ որ իրեն չէր պատկաներ և անցեալ Սեպտ.—Հոկտ. ամիսներուն տակաւին առանձինն ըլլալով, հակառակեցաւ լրագրողներու միութեան մը կազմութեան:

Ապրի՛ն Մալաթիացիները որ գիտցան պէտք եղած պատիժը տալ այդ վատ լրագրողին: Շ.—

ԹՈՒՌՑԻԿ ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ

ՄԷԿ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ-"ՄԱՐՏ 10„Ը

ՎԱՆ, 9 Մարտ

«Յունիս 3»—«Մարտ 10»ը թուականները Վասպուրականի տարեգրութեանց մէջ պատմական թուականներ են այլեւս. անոնք կը յիշեցնեն տխուր արիւնոտ անցեալը, աշխարհի տարեգրութեանց մէջ նմանը գրեթէ չտեսնուած մեծ-եղեռնագործութիւնը՝ յղացուած դիւային ուղեղէ մը ու թոյլատրուած քրիստոնեայ Եւրոպացիէ մը: Բայց անցնինք մեր բանալիքին:

Հազիւ մէկ տարի միայն հեռու ենք «Մարտ 10»ի արիւնոտ անցքերէն, և ահա դեռ մեր վրայ կը ծանրանայ անոր ահեղ ուրուականը, կ'ապրինք դեռ անոր սոսկալի մղձաւանջին ներքեւ: Այսօր ալ Թուրք խուժանը կազմ ու պատրաստ է, իր Թուրը սրած է, խենչարը պատեանէն հանած է և անհամբեր մը կը սպասէ ջարդելու, կոտրելու Հայը. կարծես թէ Հայ ջարդելը այլեւս ունակութիւն մը դարձած է մեր Թուրք եղբայրներուն ու պէտք ալ չը կայ որ այդ ազդարար նշանը բարձրէն գայ. մի ոեւէ Էօմէրի կամ Մահմուտի անունը կրող սրիկայի մը նշանն ալ բաւական է. ահա թէ ո՛րպիսի տկար թելէ մը կախուած է մեր կեանքը Սահմանադրական Թուրքիայի մէջ: Բայց նախ տեսութիւն մը, յետադարձ ակնարկ տարի մը առաջ եղած դէպքերու վրայ:

Յունուար 26 Թուակիր նախորդ «Մէկ տարի առաջ» տեսութեան մը մէջ մենք ըսած էինք, «... Բայց Դաւօն զերծ մնացած էր, խուզարկու խմբի հետ չըլլալով այն ատեն. այնու ամենայնիւ դաւաճանի օրերը համրուած էին, մահավճիռը անդառնալի էր. ան պիտի ապրէր մինչ մարտ 10 և շատ կեանքերու զոհուելուն պատճառ պիտի ըլլար»:

1908 Յնվ. 24էն յետոյ մահավճիռը գործադրելու շատ մը եթէ ոչ փորձեր, այլ աշխատութիւններ եղան. դաւաճանի մահը Յեղափոխութեան պատիւն էր, իսկ անոր կենդանի մնալը, Ահմէտ պէյի ու նմաններու հետ թեւ թեւի, կուշտ կշտի պտոյտը՝ անտանելի ծանրութիւն մը, մղձաւանջի պէս իջած բոլոր ժողովուրդի գլխին: Դաւաճանը ամէն տեսակ յարգ ու պատիւ կը գտնէր բոլոր Թուրք ժողովուրդէն ընդհանրապէս ու պաշտօնական շրջանակներէ մասնաւորապէս. ամէն գիշեր Թուրքի կամ պաշտօնեայի տուն խնջոյքի էր ու կը կարծուի մինչեւ իսկ թէ անոնց մէջ «ջան պէզար»ների խմբեր (անշուշտ հայրի դէմ) կը կազմակերպէր, նման յեղափոխական կազմակերպութիւններու, որոնց շատ լաւ գիտակ էր, տղայ հասակէն ի վեր նոյն կեանքը ապրած ըլլալով, անոր օդը շնչած ըլլալով:

Դաւաճանը շատ անգամ Ահմէտ պէյի կամ ուրիշ պաշտօնէի մը հետ կառքով պտոյտի կ'ելլէր, վերի զօրանոցները կ'երթար, անցնելով Հայոց թաղերէն. ուստի ճամբուն վրայ գտնուող հայ տուներու մէջ դարանի սպասեցին ռմբահարելու զայն: Դաւօն հիւր դրուած էր Ահմէտ պէյի մօտ և ան կը բնակէր Ճէզէզեան եղբայրներու տունը, որ արեւելեան կողմէն հայ, իսկ արեւմտեան կողմէն Թուրք տուներու կից մեծ տուն մըն է. այս մօտիկ դրացնութիւնը հայ տուներու հետ, վստահութիւն չներշնչելով, Ահմէտ պէյը առաւ իր թանկագին հիւրը ու փոխադրուեցաւ աւելի դէպ ի արեւմուտք, Թուրքի մը տուն, որու հարաւային կողմն ալ աղքատ Հայերու ցանցառ տուներ կան. հոն ալ փորձեր եղան միշտ այն սկզբունքով թէ ո՛րչափ կարելի էր դաւաճանէն զատ ուրիշ կեանքի խնայուի. բայց այս բոլոր փորձերն ալ անյաջող եղան, որովհետեւ անկարելի էր դարանակալութեամբ կամ հեռուէն նշանառութեամբ նպատակի համնիլ առանց մեծ վնասներու, որ կրնար յառաջ բերել մեծ աղէտներ: Պէտք էր մէկը, անվեհեր հերոս մը, որ յանձն առնէր անձին վտանգովը գործադրել վճիռը և դա եղաւ 18ամեայ պատանի մը,— Տաճատ:

Դաւօն ապրած ըլլալով ցայն վայր յեղափոխական մթնոլորտի և ընկերական շրջաններու մէջ, նոր շրջանակը կ'երեւի շատ սեղմ կը գտնէր. ուստի միշտ առիթներ կը փնտռէր տեսնելու իր նախկին ընկերները ու խօսելու անոնց հետ. արդէն քանի քանի անգամ ալ նամակներ գրած և աշխատած էր իր դաւաճանութեան պատճառները արդարացնել կամ զղջացածի երեւոյթ մը ցուցնել: Շատ անգամ ճամբու վրայ կը կենար ոստիկանութեան սպաներու հետ, շուկան երթեւեկող մարդոց անցուդարձը դիտելու, շատ անգամ իր ճանչցած ընկերներուն հետ խօսքեր փոխանակելու: Տաճատի հետ ալ մէկ երկու անգամ խօսակցած էր ու չարաճճի պատանին այն օրէն ծրագրած էր իր ընելիքը:

Մարտ 10 երկուշաբթի օր մըն էր. Տաճատ շուկայէն այգեստան կը վերադառնար. ուսերուն վրայ ձգած էր հայպա մը, որուն մէջ չաքար ըլլալը միայն կը կարծուէր, սակայն անոր խորը կային նաեւ երկու րէվօլվէրներ: Դաւօն Հաճի Հիւանի անունն ոստիկանական սպայի մը հետ կը պտըտէր պողոտային վրայ, երբ Տաճատ կը հանդիպի իրեն, կը կեցնէ զայն ու կը սկսի խօսակցիլ հետը: Պատանին մեղապարտ երեւոյթ մը չէր ցուցներ բնաւ և դաւաճանը չէր կասկածեր և կամ կարեւորութիւն չէր տար խեղճուկ տղային: Նոյն միջոցին վերէն կառք մը կուգայ ճամբային անցնելու համար. դաւաճանը, որ միշտ զգոյշ էր, ետին կը դառնայ նայելու և ահա արտէն չըզտակի կ'ընդունի Տաճատի րէվօլվէրին երկու ուժգին հարուածները, և այնինչ կը փորձէ ինքն ալ փոխադարձելու գնդակի հարուածը, գետին կ'իյնայ թաւալգլոր: Տէրօրիսթը կը հեռանայ առանց աճապարանքի և առանց շփոթելու: Հաճի Հիւանին իր սիրելին դիակը գետին փռուած տեսնելով, ոստիկաններուն կը հրամայէ հետապնդել զարնողը և ինքն ալ անոնց ետեւէն քիչ մը տեղ կ'երթայ: Տաճատ կողմնակի փողոցի մը մէջ մտնելով, կը դառնայ ետին ու տասնհարուածեանը ձեռքը բռնած կը սպառնայ հետապնդող ոստիկաններուն, որոնք ետ կը դառնան ու կտրիճ պատանին կ'անյայտանայ:

Իսկ անվեհեր (?) Հաճի Հիւանին, որ չէր կրցած պատանի մը հետապնդել, ետ կը դառնայ ու կը գոչէ զայրացկոտ. «Ջարկէ՛ք այս քեաֆիրներուն:» Ու քանի մը Հայերու դիակները հոն թաւալգլոր կ'իյնան դաւաճանի դիակին քով:

Կոտորածի ազդարար նշանը տրուած էր, և ահա Թուրք խուժանական խումբեր շուկայէն այգեստան երթալու ճամբաները կը բռնեն ու կը սկսին անխնայ կոտորել ձեռք ինկած անմեղ Հայերը, թոպամահ ընելով, սօպաներով, սուրով, գնդակով և ուրիշ մահացու գործիքներով, մինչեւ իսկ տապարներով ու սղոցներով:

Դաւաճանը զարնուած էր ժամ 9½ին, իսկ շուկայի մարդիկ տուներնին կը վերադառնան ժամ 10-11ին. և որովհետեւ Հայերը բանէ խապար չունէին, ուստի շատերը կ'երթան ու կ'իյնան մարդ անուն կրող վոհմակներու ճիրաններուն մէջ ու անխնայ կը ջարդուին. ուրիշներ տեսնելով առջեւի գացողներուն վիճակը, կը յաջողին դառնալ դէպ ի շուկայ և դիմացէն եկողներն ալ դարձնել: Կարեւոր է միայն ըսել որ ջարդի տեղէն մինչեւ շուկայ կէս ժամէ աւելի ճամբայ է. ուստի ոմանք դառնալն ալ ապահով չհամարելով, մօտիկ գտնուած կուսակալ Ալի Րիզայի տունը կը դիմեն, բայց դուռը կը գոցուի վրանին, «Քեաֆիրնէ՛ր, դեռ երես ունի՞ք պաշտպանութի՞ւն ալ խնդրելու» գոչելով: Բայց Ֆէրիգ Մահմուտ փաշայի տունը դիմողները վեհանձնաբար կ'ընդունուին, և ինքը՝ փաշան իմանալով դէպքը, անձամբ վար կ'իջնայ, դէպքի տեղը կ'երթայ ու պահակ զինուորներ հանելով ապահովութիւնը քիչ շատ կը հաստատէ, իր տունը խռնուող Հայերը տուներնին կը ղրկէ ապահով. բայց ինչ օգուտ որ ոճրագործ վոհմակը անցաւ միւս ճամբուն վրայ, որ քաղաքէն Արարք կը տանի, և հոն շարունակեց իր նախճիրները մինչեւ ժամ 12, անխնայ և անարգել: Եղան քանի մը ճիւաղներ ալ, որոնք խաբեցին քանի մը Հայեր թէ անվտանգ տուներնին պիտի հասցնեն զանոնք, ու այս կերպով դարանի մէջ ձգելով սպաննել տուին: Իսկ Ալի Րիզայի գործը եղաւ միայն այս կերպով փողոտուած 50ի մօտ Հայերու դիակները անհետացնել հրապարակի վրայէն, զանոնք քաշել գետը ձգել տալով, կամ աւերակներու, հողերու ներքեւ թաղել տալով. իսկ միւս օրը ուրանալ և ըսել. «Բա՛ն մը չէ եղած. մուխպիրը միայն սպաննուած է Հայերու կողմէն. իսկ այդ կորսուած մարդիկները կ'երեւի թէ յեղափոխականները պահած են, որպէս զի ամբաստանեն անմեղ Թուրք ժողովուրդը:» Եւ այս հրէշը այսօր նորէն կուսակալ է կայսրութեան աւելի կարեւոր նահանգներուն մէջ, և Թուրքիա այսօր սահմանադրական երկիր է, հաւատա՞նք. չէ՞ որ Նէճիպ Մելհամէն սուրբ է, ասոր հետ բաղդատմամբ:

Ջարդի լուրը հասնելով շուկան, անոնք որ դեռ չէին մեկնած, տեղերնին մնացին. իսկ մեծագոյն մասը, որոնք արդէն ճամբայ ելած էին՝ ետ դարձան և նոյն գիշերը հիւր եղան քաղաքամիջի Հայոց տուներ, ու միւս առաւօտ, այն Ալի Րիզան, որ բզքտող գայլերու նման, դիակները ուտելէ յետոյ բերանը սրբած էր և ոչինչ չէ եղած կ'ըսէր, կը տեսնէր քանի մը հազար ողջ մնացած Հայերու տողանցումը, որ հիւպատոսներէ առաջնորդուած ու զինուորական ջոկատներէ շրջապատուած՝ Այգեստան կ'ուղղուէր. ո՞րչափ ցաւեցաւ արդեօք որ անոնք ալ Թուրք վոհմակի ճանկերուն մէջ չէին ինկած:

Շուկան այլեւս բոլորովին փակուեցաւ, Հայերը իրենց տուներու կամ թաղերու մէջ փակուեցան, ի զուր աչքերնին յառած որ այսօր վաղը հեռագիր պիտի գայ թէ ոճրագործները պատժուին. անոնք որ՝ ամուսին, հայր, որդի կամ եղբայր կորսնցուցած էին, ի զուր կը փնտռէին զանոնք շուկայէն վերադարձողներու մէջ. անոնք այլեւս չպիտի գային: Աղքատներու, օրէ օր ապրողներու վիճակը աւելի անհանդուրժելի է, որչափ որ աղքատներու օգնութեան գործը կը կազմակերպուի, բայց և այնպէս շատերը չեն կարող հաց ձեռք բերել ու օրերով անսուաղ կը մնան:

Դաւաճանը իսկոյն չէր մեռած, վիրաւորուած էր միայն. ան ողջ մնաց դեռ երեք օր ալ: Այդ երեք օրերուն մէջ ո՜րչափ տագնապ, ո՜րչափ վրդովում, Աստուա՛ծ իմ, օրէ օր լուր կը տարածուի թէ դաւաճանը չպիտի մեռնի, պիտի ողջննայ: Բայց հերոս պատանիի գնդակը մահացու էր և կը մեռնի ան շրջապատուած իր ծնողքներէն, հայ քահանաներէ, որոնք յատկապէս բերել տրուած էին Թուրք պաշտօնեաներու ու մեծամեծներու կողմէ: Անոր մեռած օրը, Թուրք վոհմակը գրգռուած, կ'ուզէ հայ թաղերու վրայ յարձակիլ ու նորէն ողջակէզներ ընել Դաւօյի հոգւոյն. բայց զինուորական հրամանատարը արթուն է և կը հսկէ, անոր դիակը գիշեր ատեն կը ղրկուի Արարուց եկեղե-

---

(*) Իսլամութեան այն ձեւը որ Ալին կ'ընդունի իբրեւ աստուածառաք մարգարէ: Այս Ալէվիներն են որ հասարակ լեզուով կը կոչուին «Գըզըլ Պաշ», որովհետեւ իբրեւ նշանակ Ալիի գործածած Կարմիր Սաղաւարտին, բոսորագոյն փաթթոց կը գործածեն: Բ. Շ.

[illegible] Թաղել կը տրուի: Կ'ըսուի որ Հասանին զարնուելէն առաջ ու վերջը շատ առաջարկներ եղած էին իրեն կրօնափոխ ըլլալու, «դուն արժանի չես մնալու այն ազգին մէջ, որ քեզ կ'ատէ, քու անձիդ ետեւէն կը պտըտի» ըսելով. բայց ան մերժած էր: «Ես այս գործը չըրի փառքի, պատուի կամ շահու համար, այլ մաքրելու համար հայրենիքը յեղափոխական (ինքնակոչ) գործիչներէ, փրկելու երկիրը վերահաս վտանգներէ» կ'ըսէր. այս ինքնարդարացումը ըրած էր իրեն հանդիպող շատ մը Հայերու ալ, հայրենիքի անհրաժեշտ պահանջը դաւանելով ջնջումը այն յեղափոխութեան, որուն մէջ ինքը ապրած ու շնչած էր մանուկ հասակէն ի վեր:

Այնուհետեւ կոտորածը ցանցառ կերպով շարունակուեցաւ հեռաւոր գաւառներու մէջ ալ. անապահով և անստոյգ վիճակը տիրեց օրերով ու շաբաթներով, շուկան կիսով չափ բացուեցաւ տակաւ, մինչեւ որ Մայիսեան դէպքերը, որոնց մղձաւանջին ներքեւ կ'ապրէր արդէն երկիրը, բերին նոր տագնապներ, նոր անստուգութիւններ:

Այսօր, տարի մը յետոյ, մարտ 9, շատ վարդագոյն չէ վիճակնիս: Նախորդ շաբթուան Թղթակցութեամբս գրած էի Կարճկոնցի քիւրտ աղայի մը սպաննուիլը մի հայու ձեռամբ. այդ քիւրտը մեռաւ և այդ պարզ ոճրագործութեան դէպքը պատճառ եղած է, որ հայ ու Թիւրք ժողովրդեան միջեւ գտնուած վէճը աւելի խորունկնայ, յառաջ բերելով նոր անստուգութիւններ: Թուրք ժողովուրդը գրգռուած է. կը պահանջէն որ Հայերը գտնեն ոճրագործը ու արդարութեան ձեռքը տան: Մարտ 6ին սուտ լուր մը տարածուեցաւ որ Արարուցի ճամբուն վրայ սպաննուած է Թուրք խուլիգանապետ մը. Հայերը սարսափած, խանութնին գոցեցին ու տուններնին փախան. միւս օրը հայ տղայ մը վրայ հրացան կը պարպուի, բայց հարուածը կը վրիպի: Վերջապէս երկու ժողովրդոց մէջն ալ ջղագրգիռ վիճակ կը տիրէ. այս պատճառաւ կը վախցուի նոր խուլիգան շարժումներէ: Արդեօք նոր «մարտ 10»երու նախօրեա՞կը կ'ապրինք:

ՇԱՀԷՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԱՒԱՌՆԱԿՆԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.—Գերմանիա, որ խանդավառուած է սաւառնակներու մասին վերջերս իր ունեցած յաջողութիւններէն, կ'ուզէ ձեռք անցընել օդաչուներու մասին գերակայութիւնը: Իր ջանքերը կը կրկնապատկէ, մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտայ և որ և է զոհողութենէ ետ չի կենար իր նպատակին հասնելու համար: Երէկ սաւառնակներու գիծեր կը հաստատէր, հրապարակախօսութիւններ կը կազմակերպէր. հիմա մասնաւոր վարժարաններ կը հիմնէ: Գերման զինուորական Թերթ մը կը ծանուցանէ Թէ սաւառնակներու նոր Ընկերութիւնը մտադիր է Ֆրիտրիխհավէնի մէջ բանալ սաւառնակներու վարժարան մը, որուն նպատակը պիտի ըլլայ գիտական ու գործնական կերպով երեք տարիէն հասցնել օդաչուի նաւուղիղներ: Վարժարանը պիտի բացուի 1909 հոկտ. 1ին: Տեսչութիւնը յանձնուած է ֆոն Նիպեր զօրավարին: Այն երիտասարդները որոնք բարձրագոյն վարժարաններու շրջանը աւարտած և մէկ տարի մեքենագիտութիւն ու դարբնութիւն ուսումնասիրած են, պիտի կրնան սաւառնակներու վարժարանը մտնել, ուր առաջին տարին զուտ տեսական ուսում մը պիտի առնեն: Երկրորդ տարին զինուորական աշխատանոցը պիտի մտնեն. վերջին տարին ալ օդին մէջ վերելքներ պիտի կատարեն ղեկավար օդապարիկով կամ սաւառնակով: Ֆրիտրիխհավէնի վարժարանին ուսանողները, իրենց ուսումը աւարտելէ ետքը, պիտի ծառայեն օդաչուներու մարմնոյն մէջ. յետոյ պիտի կրնան երկրին մեծամեծ ծառայութիւններ մատուցանել թէ՛ պատերազմի և թէ խաղաղութեան ատեն:

—Լոնտոնի սաւառնակներու Ընկերութիւնը բանակցութեան մտած է Անգլիոյ պատերազմական նախարար Պ. Հալտէյնի հետ, ցամաքային բանակին վրայ աւելցնելու մասնաւորաբար մարզուած ջոկատներ՝ նաւահանգիստները պաշտպանելու օդապարիկներու դէմ: Այդ Ընկերութիւնը իր աջակցութիւնը պիտի ընծայէ պատերազմական նախարարութեան՝ պայմանաւ որ այս վերջինը վարկեր յատկացնէ մասնագիտական վարժարան մը հաստատելու՝ օդաչուներու կազմութեանը համար: Նախարարութիւնը նաեւ նոյն Ընկերութեան տրամադրութեանը տակ պիտի դնէ հանրային գետիններ՝ մարզանքներու համար: Պ. Հալտէյն մասնաւոր յանձնաժողով մը կազմած է՝ այդ Ընկերութեան առաջարկութիւնները քննելու համար:

ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ Politische Korrespondenz հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Բարիզէն.—Մօտալուտ է յանձնումը Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ այն յայտարարութեան որ կը հաւանի Պերլինի դաշնագրութեան 25րդ յօդուածին ջնջմանը: Պերլինի, Լոնտոնի ու Հռոմի դահլիճները արդէն հաղորդած են իրենց հաւանութիւնը:

ԹՈՒԼՈՆԷՆ առջի օրուան Թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.—Կը հերքուին Թերթերուն այն լուրերը Թէ ֆրանսական Ժիւլ Միշըլէ և Վիքթոր Հիւկօ յածանաւերը հրաման ստացած ըլլան պատրաստ գտնուիլ՝ Կ. Պոլսոյ ջուրերը երթալու համար: Այդ յածանաւերը մարզանքներ կատարելու համար ճամբայ պիտի ելլեն:

ՌՈՒՍԻՈՅ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի առ այժմ յետաձգեց արտասահման կատարելիք իր ուղեւորութիւնը:

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագաւորը, հինգշաբթի օրը, Պիարիցէն Բարիզ ժամանեց:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ գահաժառանգ իշխանը, Ռումանիայէ վերադարձին, այցելութիւն պիտի տայ Աւստրիոյ կայսեր, հաւանօրէն ամսոյս 25ին:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ նախարարապետ Պ. Քլէմանսօ, առջի օրը, տեսակցեր է Բարիզի գերմանական ու ռուսական դեսպաններուն հետ:

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Անգլիոյ առեւտրական նախարար Պ. Չըրչիլ, նամակ մը ուղղելով Տընտիի ազատական քլիւպին նախագահին, յայտարարեց Թէ բնաւ արդարացի չէ Անգլիոյ նաւատորմին նկատմամբ վերջերս յայտնուած մտահոգութիւնը. նաեւ ըսաւ որ սխալ մըն է կարծելը Թէ գերման ու անգլիական ժողովուրդներուն միջեւ շահերու այն տեսակ մեծ հակառակութիւն մը գոյութիւն ունեցած ըլլայ որ ոյժերու ծայրայեղ կիրարկումով մը միայն կարելի ըլլայ լուծել: Նախարարը յարեց.—«Ցամաքային Եւրոպայի մէջ չկայ ազգ մը որ Գերմանիոյ չափ օգտակար ըլլայ մեր վաճառականութեան, Գերմանիոյ որ մեր լաւագոյն յաճախորդն է, ինչպէս մենք ալ անորը: Շահերու հակառակութիւն ըսուածը միայն արդիւնք է երկու երկիրներու մէկ քանի անձանց եղեռնական արարքներուն:»

Պ. ՊԻՇՈՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Պիշոն, պալքանեան խնդրին համար, յայտարարեր է Պ. Ատոլֆ Պրիսոնի Թէ Ֆրանսա, որ իր պարտքը լաւ կատարած է, միայն ներշնչուած է խաղաղութեան մասին ունեցած անկեղծ սէրէն: Պ. Պրիսոն հարցուցեր է որ միթէ բնաւ կասկածելի է տագնապին խաղաղ լուծումէն: Պ. Պիշոն պատասխաներ է Թէ բնաւ այդ տեսակ կասկած մը չէ ունեցած. նաեւ Թէ նախարարապետ Պ. Քլէմանսօյէն նուազ յոռետես է և ոչ երբեք հաւատացած է որ պատերազմ մը կրնայ ծագիլ, վասն զի դէպքերուն մէջ հիմա տեսակ մը գերագոյն տրամաբանութիւն կը տիրէ և Թէ այս վերջինը անպատճառ խաղաղ լուծումի մը պիտի առաջնորդէ:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.—Թեհրանէն հետեւեալը կը հեռագրեն Թայմզի.—Հնդեւրոպական հեռագրական Ընկերութեան ճարտարագէտներու խումբ մը, անցեալ շաբթուն, ձերբակալուեցաւ Պեհպեհանի մօտ, Մոհամմէտապէն 160 քիլոմեթր դէպի արեւելք, արաբ ցեղերուն կողմէ: Այս վերջինները կողոպտեցին ճարտարագէտներուն բոլոր ունեցածները: Ամիսէ մը ի վեր երրորդ անգամն է որ բրիտանական հպատակներ յարձակումներու առարկայ կ'ըլլան Պարսկաստանի հարաւային կողմը:

ԺԱՆՏԱԽՏԻ ԴԻՊՈՒԱԾ.—Անգլիական Ռուպենս շոգենաւը, որ Լաս Բալմասի առջեւ քարանթինայի ենթարկուած էր, Անվերսի մօտերն ալ վար դրուեր է, վասն զի նաւաստիներէն երեքը ժանտախտէ վարակուած են, Թէեւ հիւանդութիւնը թեթեւ է: Ռուպենս, որ հարաւային Ամերիկայէն կուգայ, Լաս Բալմասէն ճամբայ ելած է ապրիլ 1ին:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի՛ՆՉ ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ ԵՆՔ

Եէնի Կազէթա վերոգրեալ խորագրով հետեւեալը կը գրէ.

«Վերջին միջադէպը, որ հայրենասէրներուն մտահոգութիւն պատճառելու երեւոյթը ստանալու հաւանականութիւնը ունէր, տագնապալից վիճակէ մը ազատելու վրայ է: Նախ մտահոգութիւն առաջ բերող պարագան այն էր Թէ քաղաքին մէջ անդորրութիւնը կը խանգարուի և այդ կերպով առաջ գալիք տկարութենէն մեր քաղաքական Թշնամիներուն մէջ ատկէ օգտուելու փափաքները կը ծնին: Փառք Աստուծոյ, մեր ներքին անդորրութիւնը խանգարուած վիճակի մէջ չէ: Արդարեւ զինուորական շարժում մը տեղի ունեցաւ՝ կարգ մը պահանջումներ ներկայացնելու համար, սակայն խոհեմութեամբ և զգուշաւորութեամբ անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ՝ տակաւին չպատահած այն տեսակ աննպաստ հետեւանքներ որոնք կրնային տեղի ունենալ: Կրօնաւորներու պատկառելի մարմինը, որ հաստատեց Թէ հոգւով փարած է սահմանադրական դրութեան, ծանոյց Թէ իր կեանքը պիտի զոհէ Սահմանադրութիւնը պահպանելու համար: Օսմ. զինուորներ հանրութեան առջեւ մերժելով իրենց պահանջումներուն և բաղձանքներուն նկատմամբ եղած Թիւրիմացութիւնները, հաստատեցին իրենց յարգելի սպաներուն նկատմամբ իրենց տածած բարեացակամութիւնը ու հնազանդութիւնը: Երեսուն տարուան [illegible] բռնապետութեան մը հետեւանքով իրենց կեանքերէն ձանձրացած Օսմանցիներուն համար հաստատուեցաւ Թէ անոնց մէջ չկայ մէկը որ ամէն բան զոհելու պատրաստ չըլլայ Սահմանադրութեան սիրոյն համար: Այսքան ընդհանուր միտքի մը ու բաղձանքի մը հանդէպ ո՛ր անխոհեմը կը համարձակի դաւաճանել օսմ. ազգին հոգեկան գոյութեանը: Ահաւասիկ այս է ճշմարտութիւնը. ատկէ դուրս եղածները անոտի խօսքեր, յերիւրանքներ և չարամիտ սուտեր են:»

ՃԵՄԻՅԷԹԻ ԻԼՄԻՅԷԻ ԻՍԼԱՄԻՅԷՆ ԵՒ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

Ճեմիյէթի Իլմիյէի Իսլամիյէի մէկ յայտարարութիւնը, մէկ քանի օրուան դէպքերը համառօտակի յիշելէ ետքը, կ'ըսէ Թէ կարծողներ եղած են որ զինուորներու այդ ընթացքը, ապստամբութեան չարաչար գործածուելովը, կրնայ Շէրիի տրամադրութեանց խանգարուելուն պատճառ ըլլալ: Նոյն յայտարարութիւնը կը յարէ Թէ Կ. Պոլսոյ մէջ խնդիրը կարգադրուած և հանդարտութիւնը տիրած է. միայն Թէ զինուորներու և մէկ քանի սպաներու միջեւ գժտութեան մնացորդ մը կայ: Ճեմիյէթի Իլմիյէի Իսլամիյէն, այդ մնացորդն ալ անհետացնելու համար, կրօնաւորներ ղրկած է բոլոր զօրանոցները և պահականոցները, որպէս զի յորդոր կարդան զինուորներուն, ըսելով որ ըստ Շէրիի պէտք է հնազանդին իրենց սպաներուն և Թէ սպայ մը եթէ Շէրիի անհամապատասխան ընթացքի մէջ գտնուի, անոր պատիժին սահմանումը կառավարութեան և մասնաւորաբար Շէրիին անկ է: Բարոզիչները յայտարարեցին Թէ զինուորները եթէ իրենք իրենցմէ այդ տեսակ պատիժներու ձեռնարկեն, շատ մը սխալներու պատճառ պիտի ըլլան: Աշխարհի պատիժէն եթէ ազատին ալ, հանդերձեալին Աստուծոյ բարկութենէն պիտի չկրնան ազատիլ, վասն զի իրենց ընթացքով վտանգի պիտի ենթարկեն հայրենիքը, երկիրը և իսլամական կրօնքը: Գաւառներու բոլոր նահանգներուն և միւֆթիներուն ծանուցուեցաւ՝ որ նոյն միտքով յորդորներ կարդան զօրանոցներուն:

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ԵՒ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եէնի Կազէթա այսօրուան Թիւին մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

«Վոլքան լրագրին 1 ապրիլ 1325ի Թիւին մէջ «Իսլամներու Խալիֆէին Ապտուլ-Համիտ Խանին ուղղուած «Բաց Նամակ» խորագրով յօդուած մը մէջ ըսուած էր.—«Այսօր ձեր կայս. ձեռքը կը գտնուի մեր սահմանադրական դրութիւնը վերցնելը և օսմ. Երեսփ. Ժողովը փակելը»: Այս պարբերութիւնը հարկ կը զգանք սապէս ուղղել.—Հաստատուած իրողութիւն մըն է Թէ խորհրդակցութիւնը, որուն օրինաւորութիւնը կը հաստատեն կրօնական տրամադրութիւններ, իր հիմակուան վիճակին մէջ ազգին ներկայացուցիչները պէտք է կատարեն, Թէ Սահմանադրութեան տրամադրութեանց յարգումը կը ծառայէ Շէրիի տրամադրութեանց ու իսլամական Պետութեան տեւական ըլլալուն և օսմ. ազգին բարգաւաճմանը ու զարգացմանը, և Թէ հակառակ պարագան մեծ խռովութիւն մը առաջ բերելով, պատճառ պիտի ըլլա՛յ որ մեր երկիրը ու հայրենիքը Թշնամիներու յարձակման ենթարկուի: Ուստի ամէնուն համար պարտականութիւն մըն է պահպանել Սահմանադրութիւնը: Սուլթանին հրամանին հնազանդելու համար պէտք է որ հրամանին առարկան օրինաւոր ըլլայ: Շէրիի հակառակ եղող հրամանին հնազանդիլ արժան չէ: Օսմ. զինուորները, կրօնական բոլոր ուսանողները, բոլոր կրօնաւորները և ժողովուրդը, որոնք վերոգրեալ պարագաները գիտեն, բռնապետութեան չարիքները տեսած են և Սահմանադրութեան վրայ երդում ըրած են, հաստատապէս յայտնի է որ երբ Սահմանադրութիւնը դադրեցնելու նպատակով պարզ ձեռնարկ մը իսկ ըլլայ, իրենց կեանքը զոհելով արգելք պիտի ըլլան: Արդէն հաւատացեալներու հրամանատար մեր վեհապետը, որ Սահմանադրութիւնը լաւ պահպանելու մասին երդում ըրած է, անկարելի և անհաւանական է որ Երեսփ. Ժողովը փակելու համաձայն ըլլայ. ուստի կը յայտարարենք Թէ վերոգրեալ պարբերութեան մէջ կարելի ցոյց տալը ուղիղ չէ:»

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ԽՈՒՃԱՊԸ

Երէկուան խուճապը, որուն հետեւանքով Պոլսոյ ու Ղալաթիոյ կողմը խանութները փակուեցան, արդիւնք էր սխալ տարաձայնութեանց: Միզան կ'ըսէ Թէ Հանրային Պարտքի վարչութիւնը, երէկ, որ և է միջոցաւ լուր ղրկեր է Օսմ. Պանքային՝ իսկոյն փակել Պանքան, վասն զի Պոլսոյ կողմը անդորրութիւնը խանգարուած է: Նոյն Պանքան գտնուող գործիչները զարմանքով իմացեր են այդ լուրը: Միզան կը յարէ.—«Հանրային Պարտքի վարչութիւնը ի՛նչ պատճառաւ հարկադրուեր է այդ տեսակ բան մը ընել: Ինք պաշտօնարան մը ըլլալով, իր այդ ընթացքը խստիւ կը քննադատուի հանրային կարծիքին կողմէ: Եթէ այդ տեսակ լուր մը ղրկած ըլլալը չհերքէ, անոր պաշտօնեաներէն մէկ մասին նկատմամբ հանրային կարծիքը լաւ տրամադրութիւն մը պիտի չունենայ: Նախագահ Պ. Պլօք բացակայ ըլլալով, Համտի պէյ, վարչական Խորհուրդին իբրեւ երէց անդամ, այդ պատասխանատուութեան տակ կը մնայ, վասն զի պիտի գտնուին այնպիսիներ որոնք առնչութիւն մը պիտի փնտռեն իր այդ ընթացքին և Բէրա Բէլէսի հացկերոյթին մէջ ունեցած մասնաւոր ջանքին միջեւ:»

—Միզան իր այսօրուան Թիւին գլուխը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակած է.

«Մեր ընթերցողներուն կը յանձնարարենք բնաւ հաւատ չընծայել այն գրութիւններուն որոնք Երեսփ. Ժողովէն, Բ. Դուռնէն և Մամուլի Ընկերութենէն չեն հաղորդուած և կամ Թագվիմի Վագայիով պաշտօնապէս չեն հրատարակուած: Այդ տեսակ ստութիւններ չարամտութեամբ հրապարակ կը հանուին: Ատոնց եթէ հաւատք ընծայուի, հաւանական է որ գէշութիւններ առաջ գան: Կառավարութիւնը պէտք է որ օրէնքին տրամադրութիւնները գործադրէ անխնայ յանցաւորներ հրատարակողներու մասին:»

—Երէկ Ղալաթիոյ մէջ խանութներու գոցուելուն պատճառ եղաւ նաեւ Թէ՛ քէչ մը վերը լիցուած գինով կառապանի մը ու յաճախորդի մը միջեւ ծագած կռիւ մը: Կառապանը ձերբակալուելով պահականոց տարուեցաւ:

—Զինուորներէն անոնք որ անհաստատապէս հոս հոն պտտելու հանրային ապահովութիւնը խանգարող արարքներ կը գործեն, որսորդ զինուորներուն կողմէ կը հալածուին և իսկոյն կը ձերբակալուին: Որսորդ զինուորները հրաման ունին երկրորդ ազդարարութենէ ետքը կրակ ընել, եթէ չանսան: Միւս զինուորները առաջին ազդարարութեան անմիջապէս տեղի կուտան: Ասոր մէկ հետեւանքը տեսնուեցաւ երէկ ժամ 11ին, Բէրա, Բարմագ Գաբու: Ծովային զինուոր մը, գինով վիճակի մէջ, պատահեցաւ որսորդ զինուորներու շրջուն պահակախումբի մը որ իսկոյն հրամայեց կենալ: Բայց ծովային զինուորը չուզելով անսալ, սկսաւ փախչիլ, միեւնոյն ժամանակ կրակ ընել սպառնալով զէնքը հալածողներուն վրայ: Որսորդ զինուորները բնաւ չընկրկեցան և ա՛լ աւելի սաստիկ սկսան հալածել: Երկուստեք կրակը սկսաւ և ծովային զինուորին արձակած գնդակը գնաց հանդիպեցաւ նոյն տեղը երիտասարդ յոյն սափրիչի մը, որ վայրկենապէս մեռաւ: Մարդասպանը սպաննուեցաւ երեք որսորդ զինուորներու կողմէ, իսկ դժբախտ զոհը փոխադրուեցաւ Թագսիմի յունաց եկեղեցին: Ասկէ խուճապ առաջ եկաւ և Բէրայի մէջ խանութները գոցուեցան:

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԷՏՔԸ

Վոլքանի մէջ Վահտէդի պէյ կարեւոր խմբագրական մը հրատարակած է, ուր նախ կ'ըսէ.—«Կը փափաքինք վարչական այն տեսակ ձեւ մը տեսնել որ կառավարութիւնը՝ ազգէն և ազգն ալ կառավարութենէն դողայ: Կառավարութիւնը ազգէն դողայ, երբ մազի չափ չելլէ Շէրիէն ու օրէնքէն: Ազգը կառավարութենէն վախնայ, երբ նոյն վիճակին մէջ գտնուի. սակայն աւա՛ղ որ այդ բանը մեր մէջ չկայ:» Ցօդուածագիրը նոյն տեսութիւնը կը պարզէ նաեւ սպաներու և զինուորներու փոխադարձ յարաբերութեանց մասին: Վահտէդի պէյ քննադատելէ յետոյ Օսմ. Քոմիտէն կ'ըսէ.—«Հիմա ձեռք ձեռքի տանք. մեր ծրագրին հակառակողները մենք դիտենանք: Եթէ կ'ուզէք, Իդդիհատը Մուհամմէտի Ընկերութիւնն ալ ուրիշ ձեւի մը վերածենք: Ինչ որ կը փափաքիք, ընենք, սակայն միաբանութեամբ գործենք: Ամբողջ աշխարհի մեծ զարմացում պատճառենք: Քրիստոնեայ տարրերուն հետ իսկոյն գիրկընդխառնուինք: Այլ եւ զբաղինք այս հայրենիքին, այս նուիրական հայրենիքին յառաջդիմութեամբը: Եթէ կենանք ասկէ անկէ վրէժ լուծելու գաղափարին: Եթէ այդպէս ընենք, Աստուծոյ, Մարգարէին ու աշխարհի ալ հաճելի կ'ըլլայ: Եկէ՛ք, դիւցազուններ, իսլամական հին արիութիւնը ստանանք: Ճաբոններուն նման, իրենց կառավարութիւնը, Միքատոն երը սիրող և անոնց սիրոյն համար ինքզինքնին զոհող ազնիւ ցեղ մը ըլլանք, վասն զի մեր ընդունակութիւնը ամէն պարագայի մէջ անոնցմէ աւելի է: Այս բաներս եթէ վայրկեան մը իսկ յապաղին, հայրենիքին կտոր կտոր ըլլալը հարկ պիտի դառնայ և հարկ կը դառնայ:» Ցօդուածագիրը կը յարէ.—«Հայրենիքը մազէ կամուրջէ մը անցնելու վրայ է. կա՛մ մանուածին մէջ գլորելով մշտնջենապէս ընկղմելու պիտի ըլլայ և կամ ազատութեան ու երջանկութեան դրախտին պիտի արժանանայ: Այս հայրենիքին բարեխօսներն են նախ Մարգարէն և յետոյ դուք: Աստուած իմ. աստուածային կամքդ արդեօք ի՛նչ է: Աստուած իմ խնայէ այս ազգին: Եթէ աստուածային նախասահմանութիւնդ այնպէս է որ այս հայրենիքը, այս ազգը ուրիշ ձեռքերու մէջ գերի ըլլայ, ողորմէ՛: Աստուած իմ ազատէ՛ այս հայրենիքը, ազատէ՛ այս ազգը: Ո՛վ զինուորներ, հիմա սպաներուն հետ և սպաները իրարու հետ մաքառելու ատենը չէ: Հայրենիքին ծառայութիւնը ահա՛ այսօր պիտի մատուցանէք: Աշխատեցէ՛ք ձեր կիրքերը զսպելու, վասն զի այսօր Բիւզանդիոնի կործանման նշանները ամբողջովին կը տեսնուին այս երկրին մէջ. բնաւ տարբերութիւն մը չկայ:»

Վահտէդի պէյ յետոյ կոչ մը կ'ուղղէ վարժարանէ ելած զինուորական սպաներու. չափաւորութեան և խոհեմութեան հրաւէր կը կարդայ անոնց և կ'ըսէ Թէ այդպէս եթէ վարուին, պէտք է վստահ ըլլան որ հայրենիքը փրկուած է: Ցօդուածագիրը յետոյ խօսքը ուղղելով կիներուն կ'ըսէ.—«Գիտէ՞ք Թէ դուք բաւական էք այս երկիրը աւերելու: Ես ականջովս լսեցի որ երկու օր առաջ կ'ըսէիք Թէ Սուլթան Ահմէտի ու Սուլթան Պայազիտի մէջ արիւն կը հոսի: Ասկէ առաջ դարձեալ դուք ըսիք Թէ Սանճաքը Շէրիֆը պիտի հանուի, անոր տակ մտնողները պիտի ազատին, իսկ չմտնողները պիտի ջարդուին: Աստուծոյ սիրոյն համար ըլլայ, այս խառնաշփոթութեան մէջ գոյութիւն չունեցող բաներ յերիւրելով մէջտեղ մի՛ նետէք: Երկրին մէջ մեծ խռովութիւն մը ծագելուն պատճառ մի՛ ըլլաք, վասն զի այս երկրին մէջ յեղափոխութիւն մը եթէ ծագի, կա՛մ ձեր զաւակները, կա՛մ ձեր եղբայրները, կա՛մ ձեր ամուսինները և կամ ձեր հայրերն են որ պիտի մեռնին: Կը խնդրուի որ մէկին վրայ հազար աւելցնելով չխօսիք: Աւելի ճիշդը բնաւ մի՛ խօսիք ներկայ վիճակին վրայ, վասն զի աւելի ջղային ըլլալով ամէն բանի կը հաւատաք և այդպէս պատճառ կ'ըլլաք մեծ ազգի մը բնաջնջումին. ետքի զղջումը օգուտ մը չունենար: Մեր զինուորներէն ու ժողովուրդէն ալ կը սպասենք որ մեր աչքովը չտեսած և դէթ լրագիրներու մէջ չհրատարակուած բաներու չհաւատանք. միայն տեսնուած և ստոյգ իրողութեանց հաւատք ընծայենք. կատարեալ խոհականութեամբ անոնց դարման մը խորհինք, վասն զի, ինչպէս վերը ըսի, հայրենիքը վտանգի մէջ է, եթէ իրարու հակառակ ըլլանք. պիտի փրկուի, եթէ իրարու հետ հաշտուինք: Կը յուսանք Թէ միաբանութեամբ մեր փրկութեանը համար միջոցներ պիտի փնտռենք ու պիտի գտնենք: Աստուած մեր օգնականը ըլլայ:»

ՕՍՄ. ԶԱՆԱԶԱՆ ՏԱՐՐԵՐԸ

Վոլքանի այսօրուան Թիւին մէջ հրատարակուած յօդուած մը, ըսելէ յետոյ Թէ Աստուած օսմ. մեծ ազգը ազատած է զայն բնաջնջում ընել ուզող կարգ մը անձերու ձեռքէն, կը յարէ Թէ աստուածային հրամանի մը համաձայն անհատներուն միջեւ արդարութեամբ պէտք է գործել, մինչդեռ վերոգրեալ անձերը օսմ. զանազան տարրերուն միջեւ պառակտումներ առաջ բերելով Թէ՛ Շէրիի տրամադրութեանց և Թէ օսմանեան փառաւոր անունին դէմ գործեցին և քիչ մնաց որ այդպէսով օտարին միջամտութիւնը առաջ բերէին: Նէոլոգոս, Πρόοδος ու Լ. Հէրլէտի նման ազատական Թերթերը, սխալի մը վրայ, մինչեւ սահմանադրութենէն դուրս վտարելու աստիճան ձեռնարկին դիմելով, գործը մեծցնելու չափ առաջ գացին: Իրենց համակարծիք եղող Հիլմի փաշայի մէկ պաշտօնագրովը Երեսփ. Ժողովն ալ մասնակից ըրին այդ խնդրոյն: Նոյն Ժողովին մեծամասնութիւնը, որ սպառնալիքով կազմուած էր, ոտքի տակ առաւ փոքրամասնութիւնը, որ Պօսնայի ու Հերսէքի բռնագրաւին խնդրին մէջ նոյն տեղերու իսլամներուն շահերը պաշտպանել կ'ուզէր: Տպագրական օրէնք մը երեւան հանեցին՝ կաշկանդելու համար մամուլի ազատութիւնը, որ Սահմանադրութեան ամէնէն մեծ հեցուկն է: Նպատակ ունէին ձայները լռեցնել, երբ իրենցմէ հաշիւ պահանջուէր: Ցօդուածագիրը կը յարէ.—«Ատոնք ասդին անդին կարգ մը ստութիւններով մեր քրիստոնեայ հայրենակիցները կը խաբէին, ըսելով որ Շէրին հակառակ է Սահմանադրութեան: Ո՛վ մեր յարգելի հայրենակիցները, Շէրին հաստատող մեծանուն Մարգարէն ժողովրդեան մէջ առանց ցեղի ու կրօնքի խտրութեան հաւասարութիւն հրամայած է ըսելով.—«Ոչ-իսլամներէն մէկուն դէմ ով որ յարձակի, վաղը, Աստուծոյ առջեւ անոր դատախազը ես եմ:» Ահաւասիկ մեր պահանջած Շէրիադը իսլամական Շէրիադն է, որ Սահմանադրութեան, հաւասարութեան ու եղբայրակցութեան պահապանն է: Կեցցե՛ն օսմ. բոլոր տարրերը:»

ԱՒՍՏՐԵՒԹՈՒՐՔ ԿԱՄ ԹՈՒՐՔԵՒՌՈՒՍ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Եէնի Կազէթա կը գրէ Թէ Բարիզի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը խօսուի աւստրեւթուրք համաձայնութեան մը մասին, Գերմանիոյ պաշտպանութեան տակ: Այս համաձայնութիւնը կը պատրաստուի Պառոն Էրէնթալի կողմէ: Թուրքիա Էրզրումի մէջ պիտի պահէ 250,000 հոգինոց բանակ մը, և Տրապիզոնի, Պայազիտի, Էրզրումի ամրոցներուն համար ռազմանիւթ հայթայթելու գործը պիտի ստանձնէ: Մնացեալ զինուորները պուլկարական սահմանագլուխին մօտ պիտի մնան: Փոխադարձաբար՝ Աւստրիա և Գերմանիա հաստատ ապահովութիւններ պիտի ընծայեն՝ Թուրքիոյ հողային ամբողջութեան համար: Միւս կողմէ՝ վիէննական մամուլը Թուրքեւռուս համաձայնութեան մը զրոյցին վրայ կը խօսի:

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՈՐՍՈՐԴ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ՉԱԹԱԼՃԱ

Էնտէպանտանս հետեւեալը կը գրէ.—«Զրոյց շրջած ըլլալով որ Սելանիկի որսորդ զինուորներու վաշտ մը Չաթալճա կը գտնուէր՝ Պոլսոյ վրայ քալելու համար, գացինք տեղեկութիւն հարցուցինք և իմացանք որ այդ վաշտը ղրկուած էր հոս տեղի ունեցած դէպքերուն հետեւանօք և մանաւանդ՝ որովհետեւ Սելանիկի մէջ ծանուցուած էր Թէ օսմ. Մ. և Յ. Քոմիթէին Պոլսոյ անդամները կը ջարդուէին: Ի վիճակի ենք ըսելու Թէ որսորդ զինուորները հրաման ընդունած են հեռանալու Չաթալճայէն և իրենց զօրանոցը դառնալու, նկատելով որ ջարդի մասին շրջած զրոյցները անհիմն էին:»

ԱՆՈՒԱՆՈՒՄՆԵՐ

Ներքին գործոց նախարար անուանուեցաւ Եգիպտոսի արտասովոր պատուիրակ Րէուֆ փաշա: Կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած է այս անուանումը: Պետական Խորհուրդի նախագահ Զիհնի փաշա հրաժարած ըլլալով, նոյն պաշտօնը յանձնուեցաւ մաքսային նախկին վերատեսուչ Րաիֆ փաշայի: Ոստիկանութեան նախարար կարգուեցաւ Ֆէրիգ Ալի փաշա, որ Սահմանադրութեան հռչակումէն յետոյ ղրկուած էր ապստամբութեան դրօշ պարզած Միլլի Աշիրէթի պետ Իպրահիմ փաշայի դէմ: Օսմանլը կ'ըսէ Թէ ոստիկանութեան նոր նախարարը շատ պարկեշտ անձ մըն է: Ամբողջ հոգւովը Սահմանադրական էր: Բռնապետութեան օրով, ամբողջ վեց տարի բերդարգելութեան պատիժը կրած է իբր աքսորական, իր բոլոր աստիճաններէն զրկուելով:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՄԷՋ

ՄԻՏՔԵՐԸ ԿԸ ՀԱՆԴԱՐՏԻՆ

Կ. Պոլսոյ մէջ պատահած վերջին դէպքերուն հետեւանքով Ռումէլիի, մանաւանդ Սելանիկի մէջ մեծ յուզում առաջ եկած է: Բռնապետութեան վերադարձը հաւանական նկատելով զինուորներ ու կամաւորներ պատրաստուեր են իրենց կեանքը զոհելու Սահմանադրութեան պահպանման ու տեւականութեանը համար: Սակայն ճշմարտութեան վերահասու ըլլալէ յետոյ, Ռումէլիի մէջ անդորրութիւնը վերահաստատուեր է: Երէկ գիշեր Էտիրնէի կառախումբով հասած ուղեւորներ ապահովութիւններ տուած են այդ մասին, և երէկ գիշեր Սելանիկէն հասած սա հեռագիրներն ալ կ'ապացուցանեն Թէ յուզուած մտքերը հանդարտած են բոլորովին.

ՍԵԼԱՆԻԿ, 3 ապրիլ (գիշերուան ժամ 2).—Զինուորները տեղերնին դարձան՝ իրենց տրուած սա ապահովութենէն ետքը Թէ Սահմանադրութիւնը ո և է վտանգէ զերծ է: Կամաւորները ցրուեցան: Անդորրութիւն կը տիրէ:

ՍԵԼԱՆԻԿ (գիշերուան ժամ 4).—Յուզումը բոլորովին հանդարտեցաւ: Մտահոգութիւն պատճառող վիճակ մը չկայ:

⁂ Թաքիտրոմոս վերապահութեամբ կը ծանուցանէ Թէ Սելանիկի մէջ մեծ խռովութիւններ ծագած ըլլալով՝ շատ մը մարդիկ սպաննուեր են: Հիւպատոսները իրենց տէրութիւններէն խնդրած են ազդու միջոցներ ձեռք առնել: Սակայն, ինչպէս կ'երեւայ վերոյիշեալ հեռագիրներէն, այս լուրը չափազանցուած է յուզումը արդէն իսկ հանդարտած ըլլալով Սելանիկի մէջ:

ՆԻԱԶԻ ՊԷՅ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ

Լա Թիւրքի կ'իմանայ Թէ Օսմ. Սահմանադրութեան հերոս Նիազի պէյ Սուլթանին հեռագիր մը ուղղելով բողոքեր է վերջին դէպքերուն դէմ զորս կը նկատէ Սահմանադրութեան տրուած հարուած մը: Սուլթանը՝ պալատան առաջին քարտուղար Ճէվատ պէյի միջոցով պատասխաներ է Նիազի պէյի, ապահովցնելով զայն Թէ ինքը հաւատարիմ պիտի մնայ Սահմանադրութեան:

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Երէկ, կէս օրին, քառասունի չափ երեսփոխաններ հաւաքուեցան Թօքաթլեանի սրահը խորհրդակցելու համար այն պատասխանին վրայ զոր պիտի տան գաւառներէն իրարու ետեւ հասնող սպառնական հեռագիրներուն՝ Սահմանադրութեան դէմ պետական հարուածի մը երկիւղին տակ Թելադրուած, և այն ընթացքին համար զոր պիտի բռնեն եթէ նոր անկարգութիւններ ծագին: Երեսփոխաններէն ոմանք շատ յուսահատ կ'երեւնային. չէին հաւատար որ կարելի է փրկել կացութիւնը՝ զոհելով Սահմանադրութեան մէկ քանի տրամադրութիւնները, և հաւաքապէս հրաժարելու կողմն էին: Բայց երեսփոխաններուն մեծամասնութիւնը հաստատամիտ երեւցաւ: Անոնք որոշեցին չհրաժարիլ իրենց պաշտօններէն, պատրաստ կենալով հանդէպ ամէն պատահականութեան ի յարգանս այն նուիրական պարտականութիւններուն զորս իրենց յանձնած են զիրենք ընտրողները: Գաւառային իշխանութիւններուն և բնակչութիւններուն կողմէ ուղղուած անձկալից և սպառնական հեռագիրներուն արուելիք պատասխանին վրայ խորհրդակցելով, որոշեցին ապահովցնել զանոնք Թէ ոչինչ եղած է Սահմանադրութեան դէմ, որուն ապագան յաւէտ ապահովուած է: Որոշեցին նաեւ վստահութեան քուէ տալ ներկայ դահլիճին, որպէս զի կարենայ հանդարտութիւնն ու խաղաղութիւնը վերահաստատել: Ներկայ դահլիճին դէմ Թշնամական ո և է ընթացք չպիտի բռնուի: Իւրաքանչիւր երեսփոխան առանձինն հեռագիր մը պիտի ղրկէ իր ընտրողներուն՝ ապահովցնելով զանոնք և երաշխաւորելով Սահմանադրութեան պահպանումը:

ՕԺԱՆԴԱԿ ՊԱՀԱԿԱՆԱՒԵՐ

Լա Թիւրքի կ'իմանայ Թէ երկու մեծ պետութեանց ներկայացուցիչները իրենց կառավարութեանց խնդրեր են որ երկրորդ պահականաւ մըն ալ ղրկուի Վոսփորի ջուրերը, յիշեալ Թերթը կ'աւելցնէ. «Չենք հասկնար Թէ ի՛նչ է պատճառը որ բոլոր մեծ պետութեանց ներկայացուցիչները հաւաքապէս չեն ըներ այս դիմումը:»

ՌՈՒՍ ԵՒ ԱՆԳԼ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԵՐԸ

Երէկ, Տարտանէլէն եկած հեռագիրներ կը ծանուցանեն Թէ անգլիական երկու զրահաւորներ Պեշիքթայի ծովախորշը հասած են: Նաւատորմին մնացեալ մասը այս իրիկուն կը սպասուի նոյն ծովախորշը:

—Սեվաստաբոլէն հեռագիրներ նոյնպէս կը ծանուցանեն Թէ սեւ ծովու Ռուս նաւատորմը ճամբայ ելած է հինգշաբթի առտու և շարժումներ կը կատարէ: Այս մասին տեղեկութիւն տրուած է ռուս դեսպանատան և ռուսական շոգենաւային ընկերութեան:

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Սոֆիայէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ Թէ անհիմն են կարգ մը օտար Թերթերու լուրերը Թէ Պուլկարիա իր բանակը շարժման մէջ պիտի դնէ: Այս լուրերը պախարակելի են անոր համար որ վարկաբեկ կ'ընեն Պուլկար կառավարութեան ուղղամիտ ընթացքը: Մինչեւ ցարդ ձեռք առնուած չէ ո և է միջոց որ յարձակողական նկատուի: Կանչուած են այն զինուորները միայն որ արձակուած էին Զատկի տօներուն առթիւ: Եւ իբրեւ ապացոյց պուլկար կառավարութեան բռնած ուղղամիտ ընթացքին՝ ցոյց կը տրուի այն իրողութիւնը Թէ Պ. Լիափչէֆ հրաման ընդունած է Պոլիս մնալու, որպէս զի ջանայ արագ լուծում մը ձեռք բերելու Թուրքեւպուլկար վէճին և անկախութեան ճանաչցուելուն մասին: Սակայն ժողովրդեան և մանաւանդ երիտասարդ սպաներուն մէջ մարտական եռանդ մը կ'արտայայտուի, որ կ'արծարծուի սա հաւատքէն Թէ արդէն ծանուցուած Թուրք խռովութիւններուն աւելի ուժգին ու նորանոր խռովութիւններ պիտի յաջորդեն: Հար. Պուլկարիայէն կը ծանուցուի Թէ բազմաթիւ երիտասարդ Թուրք փախստականներ ժամանած են հոն: Քանի մը երիտասարդ Թուրք սպաներ Սոֆիա հասեր են: Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը հաւատեն Թէ Պուլկար կառավարութիւնը մտադիր է Անգլիոյ, Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ միջամտութիւնը խնդրել Թուրքեւպուլկար վէճին արագ կարգադրութեանը և պուլկարական անկախութեան ճանաչումին համար:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ, նաւային զինուոր մը Բէրայի չիտակ ճամբուն վրայ երիտասարդ սպայ մը տեսաւ որ ըէվոլվէր մը կը կրէր: Զինուորը առաւ այդ զէնքը, և որովհետեւ սպան կը բողոքէր, ապտակեց զայն:

—Կը հաւաստեն Թէ Սէրպեսթիի խմբագրապետ Հասան Ֆէհմիի սպաննիչն է տեղակալ Ելիաս էֆ., զոր Քարաքէօյի կամուրջին վրայ զինուորները սպաննեցին: Կամուրջին դրամահաւաք պաշտօնեաները և հոն հսկող ոստիկանները այսօր պիտի հարցաքննուին հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ:

—Երեքշաբթի օրուան դէպքերէն ի վեր Պոլսոյ մէջ ընդամէնը 514 հոգի վիրաւորուած և 17 հոգի սպաննուած են:

—Երէկ, Սէլամլըգի արարողութենէն ետքը, Մեծ-Եպարքոսը, Շէյխ-իւլ-Իսլամը և միւս նախարարները Սուլթանին ներկայանալով հաւատարմութեան երդում ըրին։

—Մերսինէն ապրիլ 2 թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մերսինի անգլ. հիւպատոսը, որ զինուորներու և ոստիկաններու հետ գացած էր տեսնելու սպաննուած իսլամ տղայ մը, յարձակում կրած է հրացանի հարուածներով և թեւէն վիրաւորուած է։

—Մանասթըրի զանազան քլիւպները հետեւեալ հեռագիրը ուղղեր են Պանչէ Տօրոֆ էֆ.ի և Սելանիկի նահանգին միւս երեսփոխաններուն.—«Սահմանադրութեան պահպանութեան համար, բոլոր ժողովուրդը պատրաստ է իր արիւնը թափելով միասին մեռնիլ։ Սակայն, անմիջապէս իմացուցէք մեզ քաղաքական կացութեան ներկայ վիճակը։» Այս հեռագիրը ստորագրուած է պուլկար, ալպանական, յունական, վալաք, սերպական քլիւպներուն և Օսմ. Գոմիտէին կողմէ։

—Երէկ տեղական թերթէ մը առնելով ծանուցինք թէ Նէճիպ Մէլհամէ ազատ արձակուած է։ Այս լուրը կը հերքուի այսօր։

—Նախկին Եպարքոս Սաիտ փաշա երէկ այցելութիւն տուաւ մեծ դեսպանատուներէ ոմանց։

—Զրոյց կը շրջի թէ արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշա պիտի հրաժարի։

—Երէկ Բ. Դրան մէջ երկու կողմի պատուիրակներու միջեւ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան Պուլկարիոյ վճարելիք տուգանքին, էվգաֆներու և ուրիշ խնդիրներու մասին։ Պուլկարական պատուիրակ Պ. Լիափչէֆ յոյս յայտներ է խմբագրի մը թէ մէկ քանի օրէն Թուրքօպուլկար բանակցութիւնները վերջանան։ Ցաւեր է թէ նախարարական փոփոխութիւնը ո և է ազդեցութիւն չպիտի ընէ բանակցութեանց վրայ, քանի որ դահլիճին մէջ Րիֆաթ փաշա դարձեալ արտաքին գործոց նախարար է։

—Երէկ առաւօտ, օսմ. ազատական կուսակցութեան թերթերուն անօրէններն ու խմբագիրները, Ճէվտէթ պէյ, Սալի Քէմալ պէյ, Մուրատ պէյ և իր աշխատակիցները Թոքաթլեանի մէջ հաւաքուելով երկարօրէն խորհրդակցեցան այն ընթացքի մասին զոր պիտի բռնեն իրենց թերթերուն քաղաքական ուղղութեան մէջ և այն աջակցութեան մասին զոր պիտի կրնան նուիրել Օսմ. Խորհրդարանին և կառավարութեան։

—Քէօթահեայի երեսփոխան Հօճազադէ Քասըմ էֆ.ի տեղ, որ հրաժարած էր, Օսմ. Խորհրդարանի անդամ ընտրուեր է Զէյթունզատէ Հասան էֆ.։

—Սէլամլըքի արարողութեան հանդէսը երէկ տեղի ունեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Կայսրը պատգամէն բարեւեց զինուորները ու խուռն ժողովուրդը, յայտարարելով թէ Սահմանադրութիւնը յաւիտեան պիտի մնայ Շէրիաթի տրամադրութիւններուն հետ, զինուորները պէտք է խստիւ յարգեն կարգապահութիւնը, հնազանդին իրենց պետերուն և զուր տեղը հրացանաձգութիւն չկատարեն։

Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ զինուորները հաւաքուեցան հրապարակին վրայ։ Ա. զօրաբաժնի հրամանատար Նազըմ փաշայի և Բ. զօրաբաժնի հրամանատար Մէհմուտ փաշայի կողմէ հարկ եղած յորդորները եղան զօրքերուն։

—Երկրորդ զօրաբաժնի հրամանատար Մէհմուտ փաշա երէկ մայրաքաղաքս հասաւ Էտիրնէէն։

—Ռուսիոյ դեսպանը երէկ Եպարքոսին բնակարանը երթալով այցելութիւն տուաւ։

—Երէկ, Եէնի Ճամիի կողմը քսակահատ մը ձերբակալելու համար ոստիկանները և ուրիշ մարդիկ սկսան վազել։ Քսակահատը դէպի Մահմուտ Փաշա ուղղուեցաւ։ Ասոր վրայ՝ խանութները գոցուեցան Մահմուտ Փաշայի կողմը և շուկային մէջ։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 28 Փետր. 1909ի

ՊԱՐՏՔ	Ֆրանք
Սնտկ. մէջ գտնուած դրմ.	180,283,331.68
Թղթապանակ	1,335,250,851.78
Ռըբօռ	369,281,470.45
Ընթացիկ հաշիւներ	527,296,343.73
Պարտաթղ. արժեթղ. եւյն.	8,940,573.93
Անշարժ կալուածներ	35,000,000.—
Զանազանք	10,318,449.83
Ֆրք.	2,466,371,521.40

ՊԱՀԱՆՋՔ	
Պահեստի դրուած դրմ.	793,031,876.82
Ընթացիկ հաշիւներ	1,063,056,263.72
Ընդունուած փոխնկագ.ր	128,011,334.15
Վճարելի պարտամրհկն.ր	33,189,601.19
Զանազանք	74,082,445.52
Պահեստի դրամ	125,000,000.—
Դրամագլուխ ամբողջ վճրծ.	250,000,000.—
Ֆրք.	2,466,371,521.40

Վարչ. Խորհրդոյ Նխգհ.
Է. ՊԷԹԷՆՈՏ

ՀԱՅ - ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԵՄ

ՎԱՂԸ ՊԻՏԻ ՔԱՐՈԶԷՆ.—

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ ժամը 3.15ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

* Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 4ին Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէնիզեան։

* Կէտիկ Փաշայի Ամերիկեան վարժարանին մէջ (Լանկայի եկեղեցիի պաշտամունք) ժամը 3.15ին Վեր. Գ. Տէմիրճեան։

* Պայպըլ Հաուսի մատուռին մէջ ժամը 3.45ին Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան։

* Խասգիւղի մատուռին մէջ ժամը 8ին Վեր. Ս. Յ. Զորիկեան։

Երիտ. Քրիս. Ընկերակցութեան Աղօթաժողով Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամ 8ին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՒ
ՄԱԼԱԹԻՈՅ ՀՆՉԱԿԵԱՆՆԵՐԸ

Հետեւեալը ղրկուած է մեզի Մալաթիայէն հրատարակուելու խնդրանօք.

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Հայրենակիցներ,

Մալաթիոյ ժողովուրդը երկար ժամանակ ոչ մէկ կապ ունեցած էր Հ. Յ. Դաշնակցութեան հետ. ընդհակառակը նահին ատենէն Կիլիկիոյ մէջ Հնչակեան գործունէութեան արձագանգը ստացած և նոյն կուսակցութեան գործիչներ ալ տուած ըլլալով, ունէր կազմակերպութիւն մը այդ դրօշին տակ։ Բայց դժբաղդաբար տարիներ շարունակ, այս կազմակերպութիւնը մնաց թոյլ և անգործ, պարփակուած ինք իր մէջ միայն, պատճառներու համար որոնք յայտնի են հասարակութեան։ Հնչակեան կուսակցութիւնը 1895էն ասդին կը դադրէր յեղափոխական կազմակերպութիւն մը ըլլալէ, իր ղեկավարներուն սխալ արարքներուն հետեւանքով (դրամական զեղծում, եղբայրասպանութիւն, ներքին պառակտում, ընդհ. կազմի տկարացում ևն.) և երկրի մարմինները կը մնային անտէրունչ։

Անցեալ տարի Օսմ. Սահմանադրութեան հռչակումովը երկրի ժողովուրդը նոր իրականութիւններու հետ դէմ յանդիման կուգար. ցաւով կը տեսնէր որ Հնչակեանութիւնը որ մինչեւ 1895 գործած էր որոշ չափով իբրեւ յեղափ. կազմակերպութիւն, դադրած էր այլ եւս իբրեւ այն գոյութիւն ունենալէ, այլ պառակտուած, բաժան բաժան կը ներկայացնէր անկերպարան զանգուած մը։ Մալաթիացիք, իբրեւ զուտ պաշտօղներ յեղափոխական գաղափարին, տեսնելով Հնչակեանութեան այս վիճակը, չէին կրնար անտարբեր մնալ. հետեւաբար որոշեցին ամբողջութեամբ յարիլ Դաշնակցութեան,—օրուան պահանջներուն աւելի համապատասխան և Հայութեան շահերը պաշտպանելու աւելի ընդունակ այսպիսի կազմակերպութեան մը ուժը աւելցնելով, Ազգին ճակատագրին բարւոքման նպաստած ըլլալու մտադրութեամբ միայն։

Հետեւաբար մենք, Մալաթիացիքս ալ, ձայնակցելով Շապին-Գարահիսարի ընկերներուն, կոչում կ'ընենք Հնչակեան մեր բոլոր նախկին ընկերներուն, որպէս զի Հայութեան համար սա փափուկ օրերուն, մէկդի թողլով անունի խնդիրը, գան աւելցնել, իրենք ալ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան շարքերը, քանի որ Ազգին օգտակար ըլլալու իրենց նպատակին միայն այդպէսով կրնան հասնիլ։

Հ. Յ. Դաշնակցութեան
Մալաթիոյ Կոմիտէի կողմէն
Ներկայացչ. Քարտ. Գանձապահ
ԺԻՐԱՅՐ ՇԱՒԱՐՇ ԳՈՒՐԳԷՆ
Մալաթիա, 21 մարտ 1909

ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԱՐԻՒՆԱՀԵՂ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄԸ ՊՐԱՅԹԸՆԻ ՄԷՋ

Երէկ գիշեր Պրայթընի մէջ Հնչակեաններու միջեւ տեղի ունեցած է արիւնահեղ ընդհարում մը, որու մասին տեղեկանալով «Հայրենիք»ի խմբագրութիւնը անհրաժեշտ համարեց իր աշխատակիցներէն մէկը ղրկել դէպքի վայրը, քննութիւն կատարելու համար։ Հետեւեալ տեղեկութիւնները բերած է մեզի։ Պրայթընի մէջ «Զայնական»ները ժողով սարքած են Զալի-Հարիսոնի ճաշարանին մէջ։ Ներկայ են եղած 25-30 «Զայնական»ներ, եկած Քէմպրիճէն, Ուստրթաունէն և Պրայթընէն։ «Ազգ»ականներէն 30-35 հոգի միեւնոյն քաղաքներէն։ Երկու կողմն ալ նախապէս զինուած։ Խօսած է Շահինեան։ Ժողովէն ետք՝ «Ազգ»ականները խօսք ուզած են, բայց մերժուած են։ Այդ վայրկենին լոյսերը կը մարին և անթափանցելի խաւարի մը մէջ կը սկսի արիւնահեղ կռիւը։ «Ազգ»ականներէն ծանրապէս վիրաւորուած են Գարեգին Եսայեան՝ ճակտէն դանակով՝ սրունքէն գնդակով։ Գրիգոր՝ Դատեւցի, քիթը կտրուած դանակով։ «Զայն»ականներէն Ոսկիան Ոսկիանեան, գլխէն վիրաւորուած դանակով. մէկ քանիներն ալ թեթեւ վէրքեր ստացած են։ Բոլոր վիրաւորուածները հիւանդանոց տարուած են։ Ոստիկանութիւնը «Զայն»ականներէն չորս ատրճանակ գրաւած է։ Ձերբակալուած են Յովհաննէս Ղարիպեան, Գ. Տաղաւարեան և ուրիշ մէկ քանիներ անհետացած։ «Պոսթըն-Հէրըլտ»ի թղթակիցը կը յայտնէ որ Շահինեան այս ժողովին չէ դատապարտած Յովհաննէս Թաւշանճեանի սպաննութիւնը։ Կռիւէն վերջը Շահինեան անհետացած է։ Պոսթընի բոլոր Ամերիկեան թերթերն ալ շատ մխուր գոյներով նկարագրած են այս արիւնահեղ ընդհարումը։ Ըստ «Պոսթըն-Հէրըլտ»ի վիրաւորուած են հետեւեալները. Գարեգին Եսայեան, 20 տարեկան, մահամերձ Մելքոն Կիրակոսեան 22 տարեկան, Ոսկիան Ոսկիանեան՝ 49 տարեկան, ամուսնացած, Գրիգոր Վուլէհուեան (?) 23 տարեկան Յակոբ Կարապետեան, Գ. Տաղաւարեան Յովհաննէս Փայծեան և Գէորգ Մինասեան։

Դատարանը 10,000-ական տալէրի երաշխաւորութիւն պահանջած է Մանուկ Տէր-Յովհաննէսեանէ և Գրիգոր Տաղաւարեանէ։

Ոսկեան Ոսկեանեանէ և Յովհաննէս Թալոեանէ պահանջած է 1,000-ական տալէր, իսկ ուրիշ ուրիշ անձերէ ալ 200-ական տալէր։ (Հայրենիք)

Մարտ 30 (Ն. Տ.)

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՏԱՆԱՅԻ ՄԷՋ

Մայրաքաղաքիս մէջ գտնուող Ատանացի կարգ մը հայ վաճառականներու հետեւեալ հեռագիրը եկած է երէկ, Ատանայէն.

«ԶԱՐԴԸ ԵՒ ԹԱԼԱՆԸ
ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ»

Նոյնպէս երէկ մայրաքաղաքս հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ՝ մեծ հրդեհ ծագեր է Ատանայի մէջ։ Հրդեհը կը շարունակուի եղեր, որ կ'երեւի թէ խուժանային արարքի մը արդիւնք է։ Իսկ Ատանայէն Բ. Դուռ հեռագիր մը հասած է թէ՝ տեղւոյն մէջ անդորրութիւնը հաստատուած է։

ՆՊԱՍՏԻ ԶԵՂԾՄԱՆ ԽՆԴԻՐ

Ազգօգուտ թերթիդ 7047 թիւին մէջ Վարզահան գիւղի քահանային և Թաղ. Խորհուրդին ստորագրութեամբ՝ ամբաստանագիր մը հրատարակուած էր, որ նպաստի բաշխման գործին մէջ կարգ մը զեղծումներ վերագրած էր ինծի։ Հաւատալով մամուլի արդարասէր կոչման, կը խնդրեմ որ այս տողերս ալ արտատպուին անկողմնակալութեամբ։

Վարզահանցիներու մասնաւոր աղերսագրին ի պատասխանի Պատրիարքարանը 50 օսմ. ոսկի ղրկած էր նոյն գիւղի կարօտելոց բաշխուելու համար։ Առանց այս պարագան նկատի առնելու՝ Վարզահանի Թաղ. Խորհուրդը ցուցակ մը ներկայացուց Առաջնորդարանիս ուր նշանակուած էին գիւղին կարօտ թէ անկարօտ՝ բոլոր անձերուն անունները, ի միջի այլոց գիւղին բարեկեցիկ քահանան և Թաղ. Խորհրդոյ անդամները։ Մենք այդ ցուցակը չեղեալ համարեցինք նկատի ունենալով Պատրիարքական հրահանգը որ կարօտ անձանց միայն նպաստ տալ կը յանձնարարէր։ Նոր ցուցակ մը պատրաստուեցաւ նոյն գիւղի Թաղ. Խորհուրդին կողմէ որուն մէջ անցուցինք ուրիշ երկու կարօտ ընտանիքներ՝ Սեդրակ Շարիկեան (քաղաքացի) և Բարսեղ ու Յարութիւն Աբրեկեան (Վարզահանէն կէս ժամ հեռաւորութեամբ Խնձաւերակ գիւղէն) որոնք տեսնելով թէ գիւղացիներ թշնամաբար իրենց անունը ցուցակին մէջ չէին դրած հակառակ որ 10 տարիէ ի վեր Վարզահան կը բնակէին՝ մասնաւոր խնդրագրով մը նպաստ խնդրած էին Առաջնորդարանէս։ Գիւղին Թաղ. Խորհուրդը թէեւ հակառակեցաւ իմ այս կարգադրութեանս, բայց Տեղապահ սրբազանին հեռագրին վրայ որ կը յանձնարարէր իմ անձնական պատասխանատուութեանս տակ կատարել բաշխումը՝ ըստ այնմ վարուեցայ։ Երկու հարիւր ութսունըինը նպաստընկալներու ցուցակ պատրաստուելէն վերջ՝ վերոյիշեալ 50 օսմ. ոսկիի փոխարէն 120 քիլէ սարպայ (քիլէն 33 ղրշ.էն) և 45,5 քիլէ գարի (քիլէն 24 ղրշ. 10 փրյ.էն) գնեցի Կիւլկիւլեան Սահակ աղայէն. ու ի ներկայութեան Տ. Միքայէլ և Տ. Գրիգոր քահանաներու՝ իմ անձնական հսկողութեանս տակ բաշխեցի գիւղացիներուն։

Բաշխման գործողութեան մասին ո և է կասկածի տեղի չտալու համար նպաստընկալներու ցուցակը պատրաստ բռնած՝ բոլոր իրենց բաժինը առնող ու դուրս ելլողներուն ստորագրել տուի։ Այդ թուղթը դեռ առաջնորդարանս կը գտնուի. և որուն մէկ պատճէնը Պատրիարքարան ղրկած եմ։

Իսկ զիս զեղծարար ամբաստանող քահանան և Թաղ. Խորհուրդը՝ արդեօք իրենց յանցանքը ծածկելո՞ւ համար է որ կը յերիւրեն այդ զրպարտութիւնները՝ երբ նպաստընկալները գիւղ երթալնէն վերջ քանի կերպով կը խլեն անոնց նպաստին մէկ մասը և կ'իւրացնեն. կը վայլէ՞ իրենց զիս դրամաշորթ անուանել երբ հաշիւը բացարձակ կը ցուցնէ թէ կուտ մը իսկ խոտորնակ ճամբով կորսուած չէ։ Երբ Զատկէն վերջ Պոլիս վերադառնամ պիտի ներկայացնեմ նպաստընկալներու ցուցակը իրենց ստորագրութեամբ վաւերացուած՝ Պատրիարքարանի։ Ուրիշ առթիւ հասած նպաստներու բաշխման մէջ ալ զեղծում գործեր կամ մաս մը քսակիս պարարտութեանը յատկացուցեր եմ եղեր. իմ խիղճս ինծի ատանկ բան չըսեր. ատոր վկայ է Պատրիարքարանը և տեղւոյս ժողովուրդը. իսկ ո՛վ որ ղրկուած է իմ երեսէս՝ պատրաստ եմ իր մէկ վնասը տասնապատիկ փոխարինելու։ Պատ. խմբագրութիւնդ կրնայ Պատրիարքարանի դիւաններէն վերահասու ըլլալ ճշմարտութեան՝ եթէ չուզէ հաւատք ընծայել այս տողերուս։

Առժ. Առաջն. Տեղապահ
ՊԱՐԳԵՒ ՎՐԴ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ
23 Մարտ 1909

ՍԱՐՍԱՓԸ ՆՈՎԼԱՍԻ ՄԷՋ. — Իգդիրէն 22 մարտ թիւով կը գրեն.—Ամսոյս 15ի իրիկուան, անակնկալ կերպով, խուզարկութիւններ սկսան մեր գիւղին մէջ. այնուհետեւ, երկուշաբթի, խուզարկուեցաւ շրջակայ Հախվերիս, Թըհարլու եւ Ալիղամար գիւղերու մէկ քանի տուները, որուն հետեւանքները եղան 7 գիւղացիներու բանտարկուիլը։ Երեքշաբթի դարձեալ խուզարկութիւնը սկսաւ Իգդիրի մէջ. ընդամէնը՝ Իգդիրի և գիւղացիներու բանտարկեալներուն թիւը 17ի կը հասնի։ Անոնք բոլորն ալ ղրկուած են Երեւան։ Առ այժմ այս խստութիւններու պատճառները յայտնի չեն։

Խուզարկութիւններն ու ձերբակալութիւնները կը շարունակուին։ Ձերբակալուածներու թիւը Երեւանի մէջ մեծ է. կարելի չէ մի առ մի թուել, բայց կը յիշատակեմ տեղական հայոց եկեղեցական-ծխական դպրոցներու ուսուցիչ Ս. Շահինեանի ձերբակալումը։ Վերջինին մօտ եղած մանրակրկիտ խուզարկութիւնը ապարդիւն է եղեր և ոչինչ չէ գտնուեր։ Քաղաքիս մէջ բոլ բռնաներուն վերջը չը կայ։ Ծանօթ հայերը, վրդովուած ըլլալով «դրսեցիների» դէմ, որոնք իբր թէ պատճառ են ներկայ խռովութիւններուն, մտադիր են հաւաքական գրով մը դիմել կառավարչապետին՝ արտաքսելու դրսեցիները և օրովհետեւ ծխական դպրոցին մէջ ուսուցիչները դրսեցիներ են՝ արձակել անոնք ու դպրոցը փակել։ Պետիգօրսկի Հայերուն մէջ ալ մասսայական խուզարկութիւններ կատարուած են և շատ մը Հայեր ձերբակալուած են։

ՊԱՔՈՒԻ Կաթող. փոխանորդ Զաւէն վարդապետ 1908 սեպտեմբերի 24ին դիմեր էր քաղաքային վարչութեան, խնդրելով որ Բալախանիի ճամբուն վրայ հողաբաժին մը յատկացուի հայոց եկեղեցիին համար։ Այժմ ինչպէս կը հաղորդէ Պաքու թերթը, Զաւէն վարդապետ մարտ 21ին զեկուցումով մը դիմեր է քաղաքային վարչութեան՝ բացատրելով որ բացի եկեղեցիէն անհրաժեշտ է նաեւ բանալ եկեղեցիին կից դպրոց մը, որուն համար կը խնդրէ յատկացնել նոր հողաբաժին մը քաղաքին մէջ։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ առաջնորդ. տեղապահը, ինչպէս կը տեղեկանանք, վերջերս բուռն բողոքագիր մը մատուցեր է տեղւոյն կուսակալին, թէ մարտ 17ին տեղւոյն շուկային բանուկ հրապարակին վրայ Թուրք, խանութպան մը իրիկուան մօտ 10-12 տարեկան հայ աղջնակ մը՝ խանութին ներսը մտցնելով զայն առեւանգեր է։ Հայերը լուր տուեր են ոստիկանութեան, որ կուգայ և աղջիկը դուրս կը հանէ դժբախտ վիճակի մէջ և կը յանձնէ առաջնորդարանին։ Յաջորդ օրն ալ թուրք մը հայ կին մը կը համբուրէ փողոցի մը մէջ։ Ահաւասիկ թէ ինչեր կանցնին կը դառնան սահմանադրական Թուրքիոյ գաւառներուն մէջ։

ՊԱՏՐ. ՏԵՂԱՊԱՀ Արշարունի Սրբազան երէկ ընկերակցութեամբ գործակատար Գամէր էֆ.ի, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ վարչապետին և միւս նորընտիր նախարարներուն։ Այս առթիւ վարչապետ Թէվֆիք փաշա յայտարարեց տեղապահին թէ՝ գաւառներու մէջ անդորրութիւնը հաստատելու համար կարեւոր հրահանգներ տուած է։

ՍՏԱԽՕՍ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐ.— «Նայէ Ֆրայէ Պրէսէ»ի թղթակիցը գերման թերթէ մը առնելով ծանուցեր է թէ կը վախցուի որ Հայերն և Յոյներն ալ անկարգութիւններ յարուցանեն։ Ահաւասիկ թէ ինչ միջոցներով կուզեն Թուրքիան խառնակել կարգ մը ստախօս թղթակիցներ, որոնք ուրիշ բան գործ չունին բայց եթէ գժտութիւն սերմանել Թուրքիոյ ցեղերուն միջեւ։ Այս տագնապի միջոցին ոչ Հայերը և ո՛չ ալ Յոյները ո՛չ մէկ կերպով կառավարութեան տրտունջին առիթ տուին։ Հետեւաբար բացարձակապէս կը հերքենք այս տեսակ նպատակաւոր և քսու չարախօսութեանց արդիւնք եղող լուրերը։

ՎԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Կառավարութիւնը փետր. 20ին սկսաւ ետ վերադարձնել այն զէնքերը որոնք հին ռեժիմի օրով գրաւած էր։ Տէրերը կանչուեր և իրենց զէնքերը յանձնուեր են, թէեւ տուածները շատ հին դրութեամբ շինուած հրացաններ են միայն. բայց կը յուսացուի որ կառավարութիւնը Դաշնակցական կազմակերպութեան պատկանած հարիւրաւոր ամէնաընտիր հրացանները, րէվօլվէրները և հազարաւոր պատրոնները ևս ետ պիտի դարձնէ իրենց տէրերուն և կազմակերպութեան։

ՕՐԴՈՒԻ երեսփոխանական ընտրութիւնները որոնք տեղի պիտի ունենային վաղը, յետաձգուեր են յաջորդ կիրակի օրուան։

ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻ Մեր Զայնին մէջ կը կարդանք.— «Անցեալ ներկայացման, մարտի 19ին, որ կայացաւ յօգուտ տաճկահայ սովեալների, շատ քիչ հասարակութիւն կար. այդ երեւոյթը մի ամօթաբեր և խայտառակ իրականութիւն էր հայ ժողովրդի, մանաւանդ Ռոստովում ապրող այն մասի համար, որ իր անունը դրել է ազգասէր ու պոզբեքներում խորոված ու գինու հետ գործ ունի... չգիտենք ապրիլի 4ին դարձեալ նոյնն է կրկնուելու, թէ փոքր ինչ կ'ամաչեն, կը գան, իրենց կոպէկներով օգնելու այդ գեղեցիկ գործին։»

ԶԱՏԿԱԿԱՆ տօներու առթիւ Ռոտոսթոյի Ս. Թադ. Թաղի Ջրհանկիրները Թաղին մէջ բարեխրաբար հանգանակութիւն մը ընելով՝ արդիւնքը 13 օսմ. ոսկի և 12 մէճիտ ղրկեցին Պատրիարքական տեղապահ Սրբազանին, ի նպաստ Հայաստանի սովեալներուն։ Ջրհանկիր երիտասարդներու այս օրինակելի ազգասիրութիւնը ամէն գովութեան արժանի է։

«ԱԶԴԱԿ» Երիտասարդ շաբաթաթերթի 17րդ թիւը հրապարակ կելլէ յառաջիկայ շաբթու ընթացքին, տպարանական գործերը անցեալ օրուան դէպքերուն վրայ յետաձգուած ըլլալով։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ Օրիորդաց Միութեան կողմէ տեղեկութիւն կը տրուի մեզ թէ ի նպաստ Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութեան տրուելիք երաժշտական և թատերական ցերեկոյթը, որ տեղի պիտի ունենար վաղը կիրակի, Բերա, Իւնիօն Ֆրանսէզի սրահին մէջ, յետաձգուած է ապրիլ 26ի կիրակի օրուան։

ՄՇԵՑԻ Պ. Աբրահամ Գրիգորեան 18 տարու պատանի մը որ մեծ համբաւ հանած է իբր լարախաղաց, պիտի խաղայ չուանի վրայ յառաջիկայ կիր. ապրիլ 5 ժամը 5 1/2ին (Ֆ. Թ.) Բանկալթիի ազգային գերեզմանատան մէջ։ Յիշեալը արդէն Զատկի երկու օրերը խաղաց նոյն տեղը և մեծ ընդունելութիւն գտաւ հասարակութեան կողմէ։ Կը յուսանք որ Պատ. հասարակութիւնը նոյն ընդունելութիւնը այս անգամ եւս պիտի ընէ, մանաւանդ որ հասոյթէն մէկ մասը Մշոյ Ս. Կարապետի վանքին է։

ԱԶԴ

Շիրքէթ Խայրիէի շոգենաւերու երթեւեկութեանց նոր ժամանակացոյցը ապրիլ 6 երկուշաբթի օրէ սկսեալ պիտի գործադրուի։

ԿԻԿՕ, ԿԻԿՕ
ՆՈՐ ԵՐԳԻԾԱԹԵՐԹ
Արտօնատէր-խմբագրապետ
ԳՐԻԳՈՐ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ԸՆԿԵՐ ԿԻԿՕ)
Փնտռեցէ՛ք, ամէն կողմ փընտռեցէ՛ք ԿԻԿՕՆ. չա՛տ չա՛տ գոհ պիտի մնաք։ Հասցէ Բերա, Թօխաթեան տպարան թիւ 65։

ՊՈԼՍՈՅ ԲԵՄԸ

ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կիրակի Ապրիլի 5ին Վարիէթէ, վերջին հրաժեշտի ներկայացում։ Կովկասահայ դերասանական խումբը ղեկավարութեամբ Տ. Մայսուրեանի, Պ. Պ. Յարութիւնեանի, Զարիֆեանի և մասնակցութեամբ դերասան Ոսկանեանի, կը ներկայացնէ նշանաւոր բիէս մը Իշխան Սամբատովի

Դաւաճանութիւն, որը մօտաւորապէս 100 անգամ խաղացուել է Մոսկուայի կայսերական Մալի թատրոնում մեծ յաջողութեամբ։ Նիւթը քաղուած է Քարի, Վրաստանում, Պարսկական նուաճումների ժամանակ։ Սկիզբն է ցերեկոյեան ժամ 1ին։

* * *

Բժիշկ և դեղագործ Հայ ուսանողաց «Հերացի» միութեան կողմէ կիրակի 5/18 ապրիլ, Բըթի Շանի մէջ սարքուելիք թատերանուագահանդէսը առ այժմ յետաձգուած է։ Ներկայացման օրը մասնաւոր յայտարարութեամբ պիտի ծանուցուի։

ՕՍՄ. ՏՊԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ

Վարչական Խորհուրդս Ներկայացուցչական Խորհրդոյ Նախագահութեան կողմէ եկած գրոյն վրայ կը ծանուցանէ Ներկայացուցչական Խորհրդոյ բոլոր անդամներուն որ հաճին՝ ամէն անձնական զբաղում զոհելով, ամէնակարեւոր խորհրդակցութեան մը համար՝ մասնակցիլ յառաջիկայ Ապրիլ 5, Նոր կիրակիի նիստին, ժամը 5ին։

Ի դիմաց Վարչ. Խորհրդոյ
Քարտուղար Նախագահ
Ե. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ Մ. ԲԵՍԷԼ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ
ԴԷՊ Ի ՕՍՄ. ՋՈՒՐԵՐԸ

ՄԱԼԹԱ, 16 ապրիլ.—Միջերկրականի անգլ. նաւատորմի հրամանատարը հրաման ընդունեց պատրաստել քանի մը մարտանաւեր։ Թէեւ յայտնի չէ թէ նաւերը ե՞րբ պիտի մեկնին և ո՛ւր, սակայն կը կարծուի որ անոնք պիտի երթան օսմ. ջուրերը, թերեւս Ասիական Թուրքիոյ ջուրերը։ Օսեան զրահաւորը արդէն պատրաստ է մեկնելու։

ՓԱՐԻԶ, 16 ապրիլ.— Նախարարապետ Պ. Քլէմանսօ այսօր նախարարներուն հետ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Թուրքիոյ դէպքերուն վրայ։ Կառավարութիւնը որոշեց կարգ մը միջոցներ ձեռք առնել ի հարկին իր ազգակիցներուն ապահովութեանը մասին։

ՍՕՖԻԱ.— Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ, հակառակ աւստրիական աղբիւրէ ելած կարգ մը լուրերու, Պուլկար կառավարութիւնը՝ ֆրանսական, ռուսական և անգլիական տէրութեանց կողմէ ո և է զեկոյց չէն ստացած իր արդի ընթացքին նկատմամբ Թուրքիոյ հանդէպ։ Պուլկարիա ո և է զինուորական միջոց ձեռք չէ առած, և տեղի կայ հաւատալու թէ Թուրքիոյ հետ կատարուած բանակցութիւնները վերջնական արդիւնքի մը պիտի յանգին կարճ ժամանակի մէջ։

ՓԱՐԻԶ.— Թուրքիոյ դէպքերը կը շարունակեն գէշ ազդեցութիւն մը ներգործել Սակարանին վրայ։ Ամէնէն հակառակ զրոյցները կը շրջին։ Անգլիական և ռուսական նաւաբաժիններու առաքման լուրին վրայ՝ օսմ. արժեթուղթերու վաճառումներ կատարուեցան։

ՍՕՖԻԱ.—Պալքանեան տագնապը աննպաստ ազդեցութիւն մը գործած է Պուլկարիոյ վրայ։ Պաշտօնական վիճակագրութեանց նայելով, ներածութիւնները կը հասնին 131,000,000 ֆր.ի, իսկ արտածութիւնները՝ 112,000,000 ֆր.ի։ 1909ի արտածումները և ներածումներն ալ փայլուն հեռանկար մը չեն պարզեր, թէեւ հունձքը շատ լաւ ըլլայ։

ՕԹԷԼ ՍԱՎՈՒԱ
ՄԵԾ-ԿՂԶԻԻ ՄԷՋ

Այս համբաւաւոր օթէլը, որ Մեծ Կղզիի բարձունքին վրայ հաստատուած է և գեղատեսիլ դիրք մը ունի, գարնան եղանակին առթիւ վերաբացուած է։ Բրինքիբոյի օթէլներուն մէջ առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ Սավուա օթէլը, իր կանոնաւոր սպասարկութեամբ, մաքուր կահաւորումով և ընտիր ու համեղ ճաշերով, որոնք մեծապէս գոհ կը թողուն բոլոր յաճախորդները։ Պանդոկատէրն է Պ. Վարդան Վարդանեան, որ ամէն ջանք կ'ընէ յաճախորդներուն հանգստաւէտութեանը համար։ Մեր ընթերցողներուն ջերմապէս կը յանձնարարենք սոյն օթէլը, վստահացնելով որ հոն գացող գիւղագնացները ամէն կերպով գոհ պիտի մնան թէ՛ գիներու չափաւորութենէն և թէ գոհացուցիչ սպասարկութենէն։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, Ապրիլ 3/16 Մայիս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	99 05
Ամենէն բարձր գին	»	100 11
Ամենէն վար գին	»	98 32
Րումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	166 75
Ամենէն բարձր գին	»	170 75
Ամենէն վար գին	»	166 25
ԲԱԹՈՒՄ, Ապրիլ 4/17 Մայիս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ.Կ.	Օ. Ո.	99 06
» » » ժամը 6ին	»	99 05
Րումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	168 50
» » ժամը 6ին	»	168 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	432
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա. սէրի	»	508 —
» » » Բ. սէրի	»	505 —
» » բաժնթղթ.	Ա. Ո.	15 —
Շիրքէթի Խայրիէ	»	38 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	1 40
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 12
Օսմ. Ծխախոտ		16 05
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6 95
» ժուիսանս		3 25
» պարտաթուղթ		490 —
Թրանուէյ	Ֆր.	61 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.		312 —
Գալիա Գարասայրն		420 —
Միտիլլի Պանքա	Օ. Ո.	4 40
Նէճիպ Քէօֆա Թրամ. բաժնթղթ.	»	2 —
Սալօնիքի Պանքա		122 —
Քարասու առանձնաշնորհեալ		22 —
» սովորական		19 —
Քարափ Իզմիրի		585 —
Լաւրիոմ	Ֆր.	55 —
Զարթըրա	»	19 —
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն հին		289 50
» » » նոր		255 —

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 15
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 75
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 85
Պերլինի » »	Մարք	18 64

ՏՊԱՐԱՆ "ՇԱՆԹ,,

Պ. Մերուժան Պարսամեան և Պ. Նուպար Նազճեան Ղալաթիոյ մէջ (Ճամի Գարասի թիւ 9) հիմնած են տպարան մը, կարող վարիչի մը հսկողութեանը տակ, որ պիտի գոհացնէ ամէնէն նրբաճաշակը, ամէնէն խստապահանջը յաճախորդներուն։ Կը տպուին գիրքեր, լրագիրներ, շաբաթաթերթեր, նամակի անջքեր, մահազդներ, հարսանեկան հրաւիրագիրներ, պիլանսօի վերաբերեալ թուղթեր ևն. արուեստին պահանջած նրբութիւններովը, մաքուր և կանոնաւոր։ Ամէն զոհողութիւն պիտի ըլլայ՝ Տպարանը եւրոպական կատարելագործութեան մը հասցնելու համար։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— 1881 դեկտ. 8/20 Թուակիր Կայս. հրամանագրին Է. և Ը. յօդուածներուն և 1903 սեպտ. 1/14 Թուակիր յարակից հրամանագրին ԺԲ. յօդուածին համաձայն, Րումէլի երկաթուղիի հետեւեալ պարտաթուղթերը.— 332,433, 406,593, 406,594, 474,685, 548,171, 581,291, 592,619, 753,211, 753,212, 753,215, 1,255,599, 1,896,984 որոնք 1879 ապրիլ 1ի վիճակահանութեան մէջ պարգեւ շահած և տակաւին չեն ներկայացուած, 1909 ապրիլ 1ին ջնջուած պիտի համարուին։

Կ. Պոլիս 1 փետր.

THE GLOBE TROTTER SHOE

ԼԱՒԱԳՈՅՆ
ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ,
ԱՐԱՆՑ,
ԿԱՆԱՆՑ
ԵՒ
ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԸ
ԳՏՆՈՒԻՆ

ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՂԱԼԱԹԻԱ

ՄԱԶԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
Eau Avellane
ՏՕՔԹ. Բ. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՃ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
Պաշտպանուած

Քիմիագէտ ԼԷՈՆ ԻՐԻՆԷԻԻ կողմէ

Արծաթ շքադրամ և պատուոյ վկայական ստացած Աթէնքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի մէջ։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ, գլխու մազերուն, պեխերուն, մօրուքին բնական գոյնը կը վերահաստատէ ստուգանաբար և ամէն երանգներով, և երիտասարդական թարմութիւն ու փայլ կը շնորհէ, մազերուն արմատը զօրացնելով և հերաթափութեան առաջքը առնելով։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ մորթին վրայ բիծեր չի ձգելու առաւելութիւնը ունի։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կրկին գոյնով է. շագանակագոյն և սեւ։ Իւրաքանչիւր տուփի մէջ բացատրուած է գործածութեան եղանակը յատուկ հրահանգով։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կը ծախուի Բերայի մէջ Պօն Մառչէ, Ղալաթիա՝ Հիսարէլի անուշահոտութեանց վաճառատունը, Թիւնէլի մօտ, Պոլիս՝ Գասապեան և Քեազիմ պէյ դեղավաճառանոցները, Փերնաբէլը՝ Գ. Ֆօթիատիս, Պէշիքթաշ՝ Քեազիմ պէյ, ու բոլոր գլխաւոր դեղարանները, Բարիզ՝ Պ. Ա. Օթեառ վարսայարդարի խանութը, Քասթիլիօն փողոց։

ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Թէօտօր Սքավրաքի, Բերա Մեծ Պողոտայ, թիւ 146։ 25—24

Իւրաքանչիւր շիշի գին 25 դահեկան

ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

"ՔՐԻՍԹՕՖԼ"

ՄԻԱԿ ԵՒ ԵԶԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿ

ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

ՍԱ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԸ ԵՒ ՔՐԻՍԹՕՖԼ ԱՆՈՒՆԸ

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԿՏՈՐԻ ՎՐԱՅ

12—4

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱԻ ԹԷ

Médaille d'Or Paris 1889
FARINE LACTÉE NESTLÉ
Aliment complet pour les Enfants

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

իրենին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ տկարակազմներու համար:

50—34

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Հանր. Պարտքի վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ 1909 մարտ 1/14էն սկսեալ, հարիւրին երկու 2% տոկոս պիտի վճարուի Միացեալ պարտքի արժեթուղթերուն Թիւ 11 կտրօնին փոխարէն. տոկոսի վճարումները մինչեւ 31/13 օգոստոս 1909 պիտի կատարուին կտրօնին վրայ նշանակուած քաղաքներուն մէջ: Այդ պայմանաժամէն յետոյ Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի պիտի ըլլան:

Կ. Պոլիս, 16 փետր. 1909

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ):

Դրամագլուխին եւ աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 դրախմիի:

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով: Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ եւ Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ:

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու եւ արտասահմանի մէջ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին եւ թէ օտար հրապարակներու վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով:

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով եւ ուղղուած տոմսը եւ տանուելու պայմանով: Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ եւ զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ: Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամսուրի խուցեր, փոքր վարձքերով:

Աւանդի ձեւը

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ եւ արժեթուղթ, ու տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ 3%
Վեց ամսուան համար 3½%
Մէկ տարուան » 4 —
Երկու » *եւ աւելի* 5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են: Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին եւ Յուլիս 1ին:

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով եւ փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը: Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ եւ մասնակի վճարումներ կը կատարուին, տոմսակին 52 գլուխ ունեցածն: 50—45

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Ապրիլ 20ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն
Ապրիլ 27ին, Ժօնի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Ապրիլ 20ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա:

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 Ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 Ֆր.:
Բ. կարգ 185.10 Ֆր. (Տիէփի ճամբով):

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ:

15 **Բ. ՌԸՊՕՒԼ**

ԼԱ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ Է ՏԷ ՔՕԼՕՆԻ

La Mutuelle de France et des Colonies

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պանք տը Ֆրանսի մէջ աւանդ ձգուած 60 միլիոն ֆրանք

ԿԸ ԳՈՐԾԷ	*ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՕՆԹՐՕԼԻՆ տակ, 1905 մարտ 17ի օրէնքին համաձայն:*
Կ'ԸՆԾԱՅԷ	*ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ողջ մնացողներուն, եւ ԴՐԱՄՕԺԻՏ ու ՌԱՆԹ ՎԻԱԺԷՐ կ'ապահովէ, 15 տարիէն վճարելի ողջ մնացողներուն, մահուան պարագային երաշխաւորութիւններով:*
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ	*Վճարումներ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔԷՆ սկսեալ:*
ԿԸ ԶԵՏԵՂԷ	*ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ իր յաճախորդներուն յանձնած դրամները, պետական երաշխաւորութիւն ունեցող արժեթուղթերու վերածելով զանոնք:*
ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ Է	700 *ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ, մինչեւ 1908 նոյեմբեր 30 իր երկու ճիւղերուն մէջ.* *ԿԵԱՆՔԻ ՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ*

Տեղեկութիւն եւ կանոնագիր ձրիաբար կը տրուին

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Թինճարէթ խան, Ղալաթիա, Պէրչէմպէ Բազար

Ընդհ. Տնօրէն **Օ. ԺԻՌՕ**

Փորձառու եւ գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է ունենան լաւ յանձնարարականներ ալ:

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ որկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու քաղաքացիական պատասխանատուութեան դէմ:

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջովին վճարուած	10,666,666 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվոտա Ղալաթիա:

Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլէրզադէ խան, Աչըր Էֆէնտի ճառուէսը, Թիւ 26:

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 50—34

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱՏԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տեւականութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ուզած են գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական եւ ոսկեդրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ:

Բերա	1. *Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 345 հինէն:* 2. » » *Թաքսիմ Սէրայի դիմաց:*
Ղալաթիա	1. *Սինկէր խան Թիւնէլի առջեւ:* 2. *Թրամվէյի կայարանին դիմաց:*
Պոլիս	1. *Սուլթան Համամ Թիւ 2:* 2. *Սուլթան Պայազիտ, Թրամվէյի կայարանին դիմաց Թիւ 13:*
Սկիւտար	*Զօրըզ Պօյը, Թիւ 120:*

Դոմերց եւ Նօշգածութիւններց ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչութեան կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 հինէն, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տանց: 16

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն, ամբողջովին վճարուած:
Պահեստի գումարներ 38,000,000 քուրոնի չափ:

Պոլսոյ գործակալութիւն՝ Էլքեաթիպ խան, Բերայի գործակալութիւն՝ Ս. Անթուան խան, Բերա, Մեծ-Փողոց:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամով ըլլալու են: Ցիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր:

Վիեննա Պանք-Ֆէրայն *այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3: Սակայն կրնայ տոկոսին սակը բարձրացնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ:*

100 *ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն:*

100 *ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.*

3	*օր*	100- 150	*ոսկի գումարի համար*
6	»	151- 200	» »
10	»	201- 500	» »
15	»	501-1000	» »
30	»	1001 *եւ անկէ վեր*	» »

Վիեննա Պանք-Ֆէրայն *իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը:*

Վիեննա Պանք-Ֆէրայն *խնայուած գումարը պարունակող տետրակ ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու:*

Խնայողական Սնտուկէն զատ, Վիեննա Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.

ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 Ֆր.

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 Ֆր.

ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Գաւալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա եւ Պոլիս), Մանաստըր, Սկիւպ եւ Իզմիր:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ եւ Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ: Չէքերու հաշիւներ կը բանայ: Արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ: Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ: Աւանդներ կ'ընդունի իբր ատեն վճարելի եւ 3, 6, 9, 12 ամսուան օրաչ պայմանաժամերով: Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով: Պանքա տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով: 50—24

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազլը խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սաաօք, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու Թիւ 10.
Պոլիս, Ասթոր պէյ եւ Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մոտա ճառուէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճառուէսի, Թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս. կայարանի հրապարակ.
Սան Ստէֆանօ, Բէչէճեան էֆ.:

17 *Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:*

ԱՆԱՏՈԼԸԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կառք. 223 խառն Առ. ժ. վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 224 խառն Իջկ. ժ. վ.
10 20	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմ.	1 32
11 02	»	Կէօքճէ Քըզըք	մկն.	12 52
12 —	»	Սապունճը Փունար	»	12 10
12 59	»	Ալթունթաշ	»	11 12
1 41	»	Չէքիւրլէր	»	10 23
2 40	»	Տէօյէր	»	9 35
3 09	»	Իհսանիյէ	»	8 50
3 34	»	Համամ	»	8 24
3 44	»	Կազլիկէօլ համամ	»	8 14
4 11	ժմ.	Աֆ. Գարա Հիսար	մկն.	7 43
4 31	մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար	ժմ.	7 22
5 11	»	Գէօյիւք Չօլաքլար	»	6 50
6 06	»	Չայ	»	6 03
6 51	»	Իսհագլու	»	5 10
7 15	»	[illegible]	»	4 45
7 46	»	Աք շէհիր	»	4 23
8 18	»	Ազարի քէօյ	»	3 43
9 —	»	Զավուլլար քէօյ	»	3 05
9 38	»	Իլկին	»	2 33
10 25	»	Գատըն-Խանը	»	1 39
11 20	»	Սէրայ-Էօնի	»	12 57
11 52	»	Մէյտան	»	12 17
12 52	»	Բունար-Պաշը	»	11 12
1 20	ժմ.	Գոնիա	մկն.	10 30
Իջկ.				Առ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կառք. 122 խառն Առ. ժ. վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 121 խառն Իջկ. ժ. վ.
12 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմ.	10 —
1 44	»	Աք Բունար	մկն.	9 18
1 24	»	Ալփու Քէօյ	»	8 46
2 4	»	Գէյվէ Ակուր	»	7 58
3 9	»	Սարիքէօյ	»	7 1
4 58	»	Պէյլէր	»	6 4
4 35	»	Սառըլէր	»	5 27
5 9	»	Գէյլիք Քէօփրիւ		5 —
6 3	»	Պոլաթլը		4 16
7 21	»	Մալը Քէօյ		2 49
8 15	»	Սինճան Քէօյ		1 47
9 —	»	Էնկիւրիւ		1 —
Իջկ.				Առ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱՊԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառք. 424 խառն Իջկ. ժ. վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 421 խառն Առ. ժ. վ.
7 17	մկն.	Համիտիէ	ժմ.	5 22
7 35	ժմ.	Ատա-Բազար	մկն.	5 40

ԱԼԱՅՈՒՆՏ - ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ	Կռ. 322 խռ. Առ.	324 խռ. Իջ.
Կայարան	ժ. վ.	ժ. վ.
Ալայունտ մկն.	1 05	11 15
Քէօթահիա ժմ.	1 25	11 35
ԴԱՐՁ	Կռ. 321 խռ. Առ.	323 խռ. Իջ.
Կայարան	ժ. վ.	ժ. վ.
Քէօթահիա մկն.	12 10	10 55
Ալայունտ ժմ.	12 30	10 35

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Շոգենաւ	Թոնօ	Շոգենաւ	Թոնօ	Շոգենաւ	Թոնօ	Շոգենաւ	Թոնօ	Շոգենաւ	Թոնօ
Ալպանօ	1069	[illegible]	4811	[illegible]	1321	[illegible]	2709	[illegible]	1119
[illegible]	3407	[illegible]	938	[illegible]	2790	[illegible]	3557	[illegible]	1784
Անճելօ	1541	[illegible]	2852	[illegible]	1500	[illegible]	1037	[illegible]	119
[illegible]	4277	[illegible]	1713	[illegible]	598	[illegible]		[illegible]	1208
[illegible]	1992	[illegible]	504	[illegible]	2324	[illegible]	2412	[illegible]	1397
[illegible]	1964	[illegible]	3451	[illegible]	2540	[illegible]	1283	[illegible]	1534
[illegible]	4421	[illegible]	1520	[illegible]	1020	[illegible]	4100	[illegible]	2237
[illegible]	1371	[illegible]	1361	[illegible]	1059	[illegible]	4036	[illegible]	1670
[illegible]	1587	[illegible]	1964	[illegible]	2607	[illegible]	1536	[illegible]	340
[illegible]	1944	[illegible]	1920	[illegible]	1700	[illegible]	1637	[illegible]	1511
[illegible]	1094	[illegible]	849	[illegible]	1058	[illegible]	610	[illegible]	1283
[illegible]	2789	[illegible]	1582	[illegible]	2779	[illegible]	3822	[illegible]	2221
[illegible]	1581	[illegible]	3080	[illegible]	1963	[illegible]	1565	[illegible]	1350
[illegible]	4935	[illegible]	1142	[illegible]	2121	[illegible]	1218	[illegible]	1509
[illegible]	2905	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	1782	[illegible]	
[illegible]	695	[illegible]	1695	[illegible]	1275	[illegible]	136	[illegible]	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.

Քլարօ *շոգենաւը, նաւապետ Պէլարնկ, ամսոյս 15ին:*
Մօրօֆֆօ *շոգենաւը, նաւապետ Մաք Լօուէն:*

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.

Ալէքքօ *շոգենաւը, նաւապետ Գրանտլէյ, ապրիլ 17ին:*

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՖ
Թիւ 23—24. Թիւլիւնք Միւլիթ խան. Ղալաթիա 10

ՊԱԼՔԱՆ

Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ	Ֆրք.	9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ	»	142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ եւ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով եւ պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն: 50—22

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ Խ. ՖՐԱՆԿԻՒԼՕՖ եւ Ընկ

Պոլիս, Անանիատիս խան

HAMMOND ՀԱՄԸՆՏ

ԳՐԵՐԸ
ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՏԵՍԱՆԵԼԻ
2 ԳՈՅՆ ԳՐՈՂ
ԵՒ
ՎԱՅՐԿԵՆԱՊԷՍ ՓՈԽԱԴՐԵԼԻ ԳՐԵՐ
ԶԱՆԱԶԱՆ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ
ԿԱԼԱԹԱ
Քիւչիւք Թիւնէլ խան

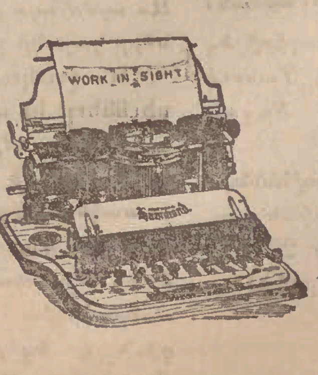

130 ԶԱՆԱԶԱՆ ՁԵՒ ԳՐԵՐ
30
ՏԱՐԲԵՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ
ՎԱՃԱՌՄԱՆ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
ՌԻՇԱՐ Մ. ՊՕՆՏ
ԵՒ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՔԱԹԱԼՕՆԸ ՉՐԻ

Համընտ է որ կը գրէ ֆրանսերէն, անգլիերէն, հայերէն եւ յունարէն վերջապէս 30 լեզու մէկ մեքենայի վրայ 20—10

Cie RUSSIE

Navigaiion à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Ապրիլ

Դշ. 25/7 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասօն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին:
Դշ. 25/7 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին:
Եշ. 26/8 Իզմիր, Պիրէոն եւ Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին:
Եշ. 26/8 Օտեսա. ժամը 4ին:
Ուր. 27/9 Սէվաստոպոլ. ժամը 10ին:
Շբ. 28/10 Օտեսա. ժամը 10ին:
Շբ. 28/10 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօռ-Սաիտ եւ Աղեքսա. ժամը 4ին:

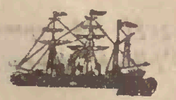

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդի	Նայլօգրիա
Մինիա	Էմէյսիա
Բաֆսիա	Պուզիրիս
Թէյպըր	Մօէրիս
Նարսօն	Ֆայլէյ
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպըր

Առաջին կարգի ճամբորդները [illegible] Լիվըրփուլ [illegible]:

Երկրորդ կարգի ճամբորդները [illegible] Լիվըրփուլ Ա. կարգի գինն է 15 [illegible] 11

Պէ [illegible] Ղալաթիոյ [illegible] 24 [illegible]:

[illegible]:

Դիմել առ Ջ. Վ. ՌՈՒԹՈՒԼ եւ Ընկ. Գործակալք
Ռիհթիմ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՏԸ ՄՕՍ Ընկ.
51 Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրփուլ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒՆ

Ժամանակացոյց կռխմբ. երու երթեւեկ.

1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ

ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒ ԳԻԾ

Կայարան			ԵՐԹ Կռխմբ. 693 Ապր. եւ ճմբ. Առաւ.
Գոնիա		մկն.	11 —
Գուշչի խան			11 31
Ջումրա			12 15
Արըք Էօրէն			12 43
Մանտասուն			1 12
Գարաման		ժմ.	1 43
		մկն.	1 58
Սէրթօվա			2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ			3 14
Ալաճա			3 50
Էրէյլի		ժմ.	4 15
		մկն.	4 45
Պուլկուրլու	իրիկուն	ժմ.	5 —

Կայարան			ԴԱՐՁ Կռխմբ. 691 Ապր. եւ ճմբ. Իրիկուն
Պուլկուրլու		մկն.	5 20
		ժմ.	5 38
Էրէյլի		մկն.	7 20
Ալաճա			7 47
Այրանճը-Տէրպէնտ			8 31
Սէրթօվա			9 13
Գարաման		ժմ.	9 37
		մկն.	9 52
Մանտասուն			10 25
Արըք Էօրէն			10 54
Ջումրա			11 30
Գուշչի խան			12 06
Գոնիա	իրիկուն	ժմ.	12 35

50—49

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերթ.

Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

«Իսմաիլիա» շոգենաւը, նաւապետ Անտէրլիչ, կիրակի, 18 ապրիլ 1909 (Ը. Ե.), կէս օրին Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ, իսկ երեքշաբթի 20 ապրիլ 1909 կէս օրէն ետքը ժամը 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր եւ Պիրէոն:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

«Ասուան» շոգենաւը նաւապետ Վաչաքսի ապրիլ 21ին հոս հասնելով, ապրիլ 24ին ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ Հայֆա, Եաֆա, Բօրթ-Սաիտ եւ Աղեքսանդրիա:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը՝ Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան:

Ատենադպիր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՅԱՃԵԱՆ